

СТЕНОГРАФСКИ ДНЕВНИЦИ

НА

XXIII-ТО ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

II РЕДОВНА СЕСИЯ

Брой 32

София, сряда, 25 януарий

1933 г.

37. заседание

Понеделникъ, 23 януарий 1933 г.

(Открито отъ председателя А. Малиновъ въ 16 и 35 м.)

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е:

Отр.

Стр.

- Отпуски, разрешени на народни представители . . . 797
- Съобщение отъ м-ръ-председателя Н. Мушановъ, че на 15 т. м. въ православния параклисъ на двореца се извърши кръщението на първородната българска княгиня по източно-православенъ обрядъ и ѝ е дадено името Мария-Луиза, и че приемникъ, по желанието на Н. В. Царя, е билъ председателятъ на Народното събрание А. Малиновъ 798
- Речь на председателя на Народното събрание А. Малиновъ по поводъ кръщението на новородената българска княгиня Мария-Луиза, на която, по желанието на Н. В. Царя, кръстникъ е билъ той. 798
- Законопроектъ за облекчение на общинитъ. (Първо четене — продължение разискванията) 799
- Дневенъ редъ за следващото заседание 814
- Протестъ (устенъ) отъ народния представител А. Бояджиевъ относно карцарането за единъ месецъ народния представител Александъръ Наумовъ, задето е протестиралъ предъ сѣда при осъждането му на 10-годишенъ затворъ. . . . 798
- Указъ № 4, отъ 18 януарий 1933 г., за освобождаването Н. Мушановъ, председател на Министерския съветъ, министъръ на външнитъ работи и на изповѣданията, отъ управлението на Министерството на правосѣдието; Димитъръ Гичевъ, министъръ на търговията, промишлеността и труда, отъ управлението на Министерството на народното просвѣщение и за назначение: д-ръ Атанасъ Бояджиевъ за министъръ на народното просвѣщение и Йорданъ Качаковъ за министъръ на правосѣдието. (Прочитане отъ м-ръ-председателя Н. Мушановъ. 798

Председателятъ: (Звъни) Понеже има нужното число народни представители, обявявамъ заседанието за открито.

(Отъ заседанието отсъствуватъ следнитъ г. г. народни представители: Апостоловъ, Драгомиръ, Атанасовъ Русенъ, Бешковъ д-ръ Иванъ, Бобошевски Цвѣтко, Бончевъ Тодоръ, Бошнаковъ Тодоръ, Бояджиевъ Стефанъ, Василевъ Йото, Влаховъ Димитъръ, Гавриловъ Никола, х. Галибовъ Юсениъ, Георгиевъ Георги, Георгиевъ Трифонъ, Говедаровъ Георги, Деневъ Андрей Пеневъ, Джабарски Стоянъ, Димитровъ д-ръ Димитъръ, Дичевъ Петко, Доброволски Стефанъ, Долбински Димитъръ, Думановъ д-ръ Никола, Ецовъ Борисъ, Запряновъ Петко, п. Захариевъ Захари, Ивановъ Борисъ Недковъ, Ивановъ Запрянъ, Игнатовъ Тодоръ, Йонетовъ Георги, Казапаклиевъ Георги, Калиновъ Благой, Капитановъ Анастасъ, Кемилевъ Никола, Колевъ Петко Пеневъ, Костадиновъ Костадинъ, Кръстевъ Гето, Кулевъ д-ръ Тодоръ, Кършовски Крумъ, х. Лековъ х. Андрей, Лоловъ Господинъ, Лоловъ Сава, Лулчевъ Коста, Мариновъ Василь, Маричевъ Георги, Мартуловъ Алексъ, Мелнишки Боянъ, Мечкарски Тончо, Милановъ д-ръ Кънчо, Момчиловъ Стоянъ, Мустафовъ Али, Напеговъ Петко, Наумовъ Александъръ, Нейковъ Димитъръ, Нейковъ Антонъ, Петковъ Борисъ, х. Петковъ х. Георги, Петковъ Петко, Петковъ Стефанъ, Петровъ Георги, Петровъ Никола, Пиронковъ Александъръ, Поповъ Никола, Поповъ Стефанъ, Поповъ Стоянъ, Радевъ Георги, Радевъ Христо, Русиновъ Костадинъ, Савовъ Велико, Санпаровъ Добри, Стамболиевъ Никола, Статевъ Христо, Стойковъ Апостолъ, Тахировъ Хафузъ Юсениъ,

Тошевъ Никола, Фенерковъ Петъръ, Филиповъ Стоянъ, Христовъ Александъръ, п. Христовъ Георги, Христовъ Димитъръ, Цановъ д-ръ Асенъ, Цановъ Стефанъ, Цачевъ Цачо, Цокровъ Герго, Чернооковъ Георги, Чирпанлиевъ д-ръ Никола, Чорбаджиевъ Петко, Шонговъ Георги, Юртовъ Георги и Янакиевъ Василь)

Съобщавамъ на Народното събрание, че бюрото е разрешило отпущъ на следнитъ г. г. народни представители:

По единъ день на:

- г. Никола Дойчиновъ;
- г. Коста Лулчевъ;
- г. Александъръ Христовъ;
- г. Никола Петровъ и
- г. Стойчо Мошановъ.

По два дена на:

- г. Димитъръ Джанкардашлийски;
- г. Георги Шонговъ и
- г. д-ръ Димитъръ Димитровъ

По три дни на:

- г. Стефанъ Бояджиевъ;
- г. Борисъ Ивановъ Недковъ;
- г. Добри Свиначевъ и
- г. Вълчо Кушевъ.

По четири дни на:

- г. Боянъ Мелнишки;
- г. х. Андрей х. Лековъ;
- г. Драгомиръ Апостоловъ;
- г. Георги Ганевъ;

г. Антонъ Пентиевъ;
г. Цачо Стояновъ Цачевъ.

По петъ дни на:

г. д-ръ Никола Думановъ и

По осемъ дни на:

г. Стефанъ Доброволски.

Ще трѣбва да се вотира отпускъ на нѣколко г. г. народни представители, които досега сѣ се ползували сѣ 20 дни отпускъ, който имъ е разрешенъ отъ бюрото на Народното събрание.

Народниятъ представителъ г. Димитъръ Христовъ моли да му се разреши допълнително отпускъ 12 дни. Моля онѣзи г. г. народни представители, които приематъ да се разреши казаниятъ отпускъ, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Народниятъ представителъ г. д-ръ Иванъ Бешковъ моли да му се разреши допълнително 30 дни отпускъ, поради заминаване въ странство на лѣчение. Моля онѣзи г. г. народни представители, които приематъ да му се разреши исканиятъ отпускъ, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Народниятъ представителъ г. Георги Казанаклиевъ представлява медицинско свидетелство и моли Събранието да му разреши 90 дни отпускъ. Азъ мисля, че Народното събрание може да разреши отпускъ само до края на сесията. Затова моля онѣзи г. г. народни представители, които сѣ съгласни да се разреши на народния представителъ г. Георги Казанаклиевъ отпускъ по болестъ до края на сесията, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

А. Бояджиевъ (раб): Г. председателю! Искамъ думата преди дневния редъ.

Председателътъ: По какво?

А. Бояджиевъ (раб): Касае се за народния представителъ Александъръ Наумовъ, който преди нѣколко дни бѣше осъденъ на 10 години затворъ само за една статия. Понеже той е протестиралъ противъ тази наистина безчовѣчна и сѣ нищо неоправдана присѣда, той е поставенъ въ карцера за единъ месецъ.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Г. председателю! Не може сега да се говори по това. Може ли такова нѣщо?

А. Бояджиевъ (раб): Той лежи вече тамъ 10 дни. А въ карцеръ единъ месецъ зимно време означава смъртна присѣда, защото тамъ нѣма отопление, тамъ е влажно, тамъ нѣма свѣтлина. Освенъ това той е лишенъ отъ храна; получавъ на три дни веднѣжъ топла храна. Ясно е, че това е смъртна присѣда, само че изпълнението ѝ е много жестоко отъ обикновената смъртна присѣда.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Г. председателю! Азъ моля да му се отнеме думата. Дисциплината въ затворитъ не се разглежда сега въ Народното събрание.

А. Бояджиевъ (раб): Той има качество на народенъ представителъ и ние смѣтаме, че, когато се умъртвява единъ народенъ представителъ, не можемъ да останемъ спокойни, не можемъ да не протестираме противъ това наистина свирепо наказание на народния представителъ Александъръ Наумовъ, както и срещу неговата присѣда.

Х. Родевъ (нац. л): Ние не можемъ да протестираме срещу присѣдата на единъ законенъ съдъ. Азъ протестирамъ срещу това Ваше държане.

А. Бояджиевъ (раб): Протестирамъ не само срещу наказанието на народния представителъ Александъръ Наумовъ, но и срещу моето и на другаритъ ми държане цѣли 4 месеца въ затвора, защото ни се отне възможността да изпълнимъ мандата, който ни е даденъ отъ 200.000 български избиратели, работници и селяни.

Председателътъ: (Звъни) Нѣмате думата!

А. Бояджиевъ (раб): Ние протестираме отъ името на нашитъ избиратели и отъ името на нашата парламентарна група.

(Тропане по банкитъ отъ мнозинството)

А. Бояджиевъ (раб): Блъскайте! (Шумъ)

А. Кантарджиевъ (д): Ще блъскаме. Защо тамъ не продаваше този бабайтъкъ, а тукъ го продавашъ?

А. Бояджиевъ (раб): Не се чува какво казвашъ.

Председателътъ: Има думата г. министъръ-председателътъ.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Г. г. народни представители! Ще ви прочита следния указъ: (Чете)

„УКАЗЪ

№ 4

НИЕ БОРИСЪ III

Съ Божията милостъ и народната воля

Царъ на българитъ

По предложението на Нашия председателъ на Министерския съветъ, министъръ на външнитъ работи и на изповѣданията, представено Намъ съ доклада му отъ 18 януарий 1933, подъ № 8,

Постановихме и постановяваме:

I. Да освободимъ: г. Никола Мушановъ, председателъ на Министерския съветъ, министъръ на външнитъ работи и на изповѣданията, отъ управлението на Министерството на правосъдието; г. Димитъръ Гичевъ, министъръ на търговията, промишлеността и труда, отъ управлението на Министерството на народното просвѣщение и да назначимъ: г. д-ръ Атанасъ Бояджиевъ за министъръ на Народното просвѣщение; г. Йорданъ Качаковъ за министъръ на правосъдието.

II. Изпълнението на настоящия указъ възлагаме на Нашия председателъ на Министерския съветъ, министъръ на външнитъ работи и на изповѣданията.

Издаденъ въ София на 18 януарий 1933 г.

БОРИСЪ III

Председателъ на Министерския съветъ, министъръ на външнитъ работи и на изповѣданията Н. Мушановъ“.

Г. г. народни представители! На 15 януарий сутринта въ православния параклисъ на двореца се извърши отъ Негово Високопреосвѣщенство Митрополитъ Стефанъ кръщението на първородната българска княгиня по източно-православенъ обрядъ. На кръщението присѣтствуваха Негово Величество Царътъ, цѣлиятъ Министерски съветъ, бившитъ министъръ-председатели, представители на нашето военно ведомство. На младата княгиня се даде името Мария-Луиза, име на майката на нашия царъ Борисъ. По желание на Негово Величество Царя, възприемникъ бѣ председателътъ на Народното събрание, г. Александъръ Малиновъ.

Съ особена радостъ съобщавамъ на народното представителство тоя бележитъ исторически актъ, чрезъ който се достига осмѣствяването на възжеленото желание на българския народъ, проявено още при съставянето на нашия основенъ законъ — царската династия да изповѣтва православната вѣра. Сѣщо и бележитиятъ фактъ, че поради голѣмата привѣрзаностъ и преданостъ на българския царъ къмъ българския народъ, по негово желание се избра за възприемникъ и кръстникъ на младата княгиня българскиятъ народъ, въ лицето на председателя на Народното събрание.

Нека крепне и расте младата ни православна княгиня въ традицитъ на православната църква, въ традицитъ на българския народъ. Нека тя бѣде радостъ на височайшитъ си родители и на българския народъ. (Рѣжоплъскания отъ всички страни, безъ работницитъ)

Председателътъ: (Става правъ) Г. г. народни представители! Отъ официалното комюнике, публикувано по поводъ кръщението на малката българска княгиня Мария Луиза, вие добре знаете, че религиозниятъ обрядъ се завърши съ нѣколко речи.

Последната помежду тѣхъ, най-кжсата, бихъ казалъ лаконическата, бѣше речта на държавния глава, и все пакъ тя бѣше оная речъ, която най-добре подчерта, най-добре поясни значението на факта, че малката българска княгиня ще изповѣдва вѣрата, която е изповѣдвалъ столѣтия българскиятъ народъ.

Въ своята речъ, тѣй както азъ я разбрахъ, той каза, че това е православната църква, която въ протежение на вѣкове успѣ да запази българския народъ като цѣло, като нация и да му отвори възможността да има, както и има, своя държава; че той, българскиятъ царъ, иска да основе, да създаде здраво една народна православна династия.

Ето въ тоя факт се крие другият — че азъ бѣхъ поласканъ, като председателъ на Народното събрание, отъ високата честъ, държавниятъ глава да ми предложи да бѣда кръстникъ на неговата първородена дъщеря, но кръстникъ, който добре помни, че кръщелничката, преди да бѣде моя, е ваша, на Народното събрание. (Ръкоплъскания отъ всички страни, безъ работниците)

Минаваме къмъ първата точка отъ дневния редъ: първо четене законопроекта за облекчение на общинитѣ — продължение разискванията.

Има думата народниятъ представител г. Христо Мирски.

Х. Мирски (д): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Законопроектътъ за облекчение на общинитѣ е наложенъ отъ нуждата. Досега по този законопроектъ се изказаха представители на нѣколко групировки. Преди всичко направи се единъ упрѣкъ, че тоя законопроектъ идва кръсно и че не трѣбвало да бѣде сложенъ на разглеждане, а трѣбвало да се изработи единъ законопроектъ, който да уреди всичкитѣ служби въ общинитѣ — единъ общъ законопроектъ за общинитѣ въ България. Този упрѣкъ се направи, споредъ моего разбиране, неоснователно, затова защото Демократическиятъ съговоръ — упрѣкътъ идваше отъ тамъ — който въ продължение на 7 години управлява нашата страна, едва на 4 септемврий 1930 г. съ заповѣдь № 3013 назначи комисия, която да се занимае съ съставянето на законопроектъ за градскитѣ общини.

Направи се още единъ упрѣкъ — че настоящиятъ законопроектъ не е нищо друго, освенъ единъ палиативъ, който не ще допринесе много за нашитѣ общини. За да отговоря на този упрѣкъ и за да потвърдя мисълта, че законопроектътъ оправдава своето назначение, че той ще постигне онака целъ, за която се създава съ огледъ интереситѣ на градскитѣ и селскитѣ общини, ще се постарая, вѣнъ отъ ония данни, които сѣ дадени въ мотивитѣ къмъ законопроекта, да изнеса предъ народното представителство други, по-конкретни данни.

Н. Педаревъ (д. сг. Ц): Имаше и трети упрѣкъ, г. Мирски — за липсата на приемственостъ въ управлението у насъ.

Х. Мирски (д): Другитѣ малки бележки, които се направиха, сѣ въпросъ на единъ общъ организационенъ законъ за уреждане на нашитѣ служби въ градоветѣ и селата. На тѣхъ азъ не ще се спирамъ, а ще се спра само на това — доколко този законопроектъ, който днесъ разглеждаме, ще оправдае ония цели, които преследва, и ще даде ли той известно облекчение на българскитѣ общини съ ония постановления, които сѣ прокарани въ него.

Известно е на всички ви, че на общинитѣ въ продължение на години, откато съществува България, се налагатъ все повече и повече тежести. Тѣзи тежести затрудняватъ общинитѣ и ги докарватъ до положението да не могатъ да изпълняватъ ония функции и задачи, които имъ се възлагатъ, да не могатъ да изпълнятъ онова, което сѣ длъжни да изпълнятъ, по отношение благоустройството, по отношение здравето и по отношение другитѣ нужди, за които сѣ създадени. Общинитѣ иматъ преди всичко общи задачи, които сѣ имъ наложени отъ самата държава, иматъ и други мѣстни задачи, които, въ зависимостъ отъ условията въ дадена община, налагатъ предприемането на известни мѣроприятия.

Тежко е положението на общинитѣ още и затова, защото следъ войнитѣ и особено напоследъкъ, поради общата стопанска криза, всички общини бѣха пренебрегнали своитѣ задачи — да прокарватъ ония мѣроприятия, които налагатъ тогоя време, културата и напредъкътъ въ тази страна. Не мога да се съглася съ бележката, която направи уважаемиятъ народенъ представител г. Рашко Малжаровъ, че, за да се подобри положението на нашитѣ общини, ще трѣбва да се възприеме неговото становище, да се спратъ всѣкакви заеми дотогава, докато общинитѣ уредятъ своитѣ задължения. Това е неприложимо за известни градове и за известни села, защото много отъ нуждитѣ налагатъ да се предприематъ известни работи, които сѣ отъ полза за известенъ градъ. Примѣрно за града Варна: ако не бѣхме сключили заеми, за да се повдигне Варна като мѣстень, било като международенъ курортъ, ние щѣхме да останемъ много назадъ, и не щѣхме да оправдаемъ предназначението си като община, която, покрай другитѣ задачи, има за целъ да благоустрои града, за да може да отговори на всички условия, като единъ модеренъ курортенъ градъ.

Отегчи се положението на общинитѣ и затова, защото се създадоха много фондове, поради това, че се прехвърлиха много отъ тежеститѣ на държавата върху окръжитѣ, а отъ окръжитѣ на общинитѣ. Споредъ даннитѣ, които имамъ за 1927/1928 г. за селскитѣ общини на Варненския окръгъ, тѣ сѣ имали бюджети, възлизали общо на 22.141.400 л., а фондоветѣ сѣ възлизали на 8.159.844 л., или фондоветѣ сѣ съставляли 37% отъ общата сума на бюджетитѣ. Виждате какъ тежеститѣ, които държавата прехвърля на общинитѣ, все повече и повече се увеличаватъ и съ тѣмъ се увеличава затрудненото положение на общинитѣ.

Мимоходомъ нека спомена, че съмъ съгласенъ съ това, което се каза тукъ, че наистина партизанството доста е допринесло за затруднението на нашитѣ общини, особено когато се създаде онова постановление, споредъ което на селскитѣ кметове и на кметскитѣ намѣстници се предвиждаха доста голѣми заплати, които обърнаха бюджетитѣ на общинитѣ въ консомативни, като всичко, което постѣпваше като постѣпление въ общинитѣ, отиваше за издържката на персонала, а не оставаше нищо за другитѣ нужди на дадена селска или градска община.

Че действително е тежко положението на общинитѣ, ще ми позволите да ви направя едно сравнение за последнитѣ 10 години, отъ 1921/1922 г. до 1931/1932 г., между бюджетнитѣ упражнения чакъ отъ общини — вземамъ общинитѣ само въ Варненския окръгъ — за да видите какви сѣ бюджетитѣ на общинитѣ за този периодъ отъ време и какъ сѣ тѣ упражнявали и какъ сѣ свършвали въ продължение на тѣзи години. Отъ тѣзи данни всѣки отъ васъ ще може да се убеди, че действително положението на нашитѣ общини, особено на селскитѣ общини, все повече и повече се затруднява. За да не ви губя времето, нѣма да ви цитирамъ бюджетитѣ и постѣпленията по тѣхъ на всички общини отъ Варненския окръгъ, но ще ви дамъ само даннитѣ за нѣкои отъ тѣхъ, вѣрвайки, че ще можете да си съставите общо мнение за положението и на останалитѣ общини. Примѣрно: Аджемлерската община въ 1921/1922 г. е имала бюджетъ гласуванъ на сума 396.000 л.; постѣпили презъ тази година — 351.000 л., реализиратъ излишъкъ 39.946 л. Сѣщата община въ 1931/1932 г. вече има единъ гласуванъ бюджетъ отъ 1.199.000 л.; постѣпили сѣ само 341.160 л. Бѣленската община, която въ 1921/1922 г. има бюджетъ 532.000 л., презъ сѣщата година има постѣпления по този бюджетъ близо 400 хиляди лева, а въ 1931/1932 г., при единъ бюджетъ отъ 1.712.000 л., има реализирани постѣпления само 496.238 л. Ботевската община, при единъ бюджетъ въ 1921/1922 г. отъ 275.000 л., има реализирани постѣпления презъ сѣщата година 242.000 л., а въ 1931/1932 г., при единъ бюджетъ отъ 1.527.000 л., има реализирани постѣпления 902.000 л. Нѣма да ви цитирамъ по-нататъкъ, тъй като тѣзи данни сѣ достатъчни да извадите заключението, че докато бюджетитѣ на общинитѣ въ миналитѣ години, напр. въ 1921/1922 г., сѣ били по-реални, че онова, което е било предвиждано, е постѣпвало въ общинитѣ и тѣ сѣ свършвали бюджетитѣ си съ излишци, въ 1931/1932 г. ние вече виждаме една иллюстрация на онова плачевно положение, въ което се намиратъ общинитѣ.

Като се направи сравнение общо за всички общини, ще се констатира, че докато въ 1921/1922 г. бюджетитѣ общо свършваха съ излишци отъ 672.000 л., въ 1931/1932 г. излишъкътъ се намалява съ 1/3. Това е още една данна, за да се види, че действително положението на общинитѣ е лошо, че то все повече и повече се забатачава.

За да имате обща картина за положението на общинитѣ, ще ми позволите да ви дамъ пакъ нѣкои данни за общинитѣ въ Варненския окръгъ, за да видите какъ сѣ реализирани бюджетитѣ имъ въ продължение на нѣколко години. Въ 1920/1921 г. бюджетитѣ на общинитѣ въ Варненския окръгъ сѣ реализирани въ 89%; въ 1921/1922 г. — въ 83%; въ 1922/1923 г. — въ 79%; въ 1924/1925 г. — въ 61%; въ 1929/1930 г. — въ 48%; въ 1930/1931 г. — въ 46%; а въ 1931/1932 г. — въ 35%. Отъ тази таблица за изпълнение на бюджетитѣ всѣки ще дойде до заключението, че онова, което се предвижда като бюджетъ, не постѣпва и положението на общинитѣ не може въ такъвъ случай да бѣде добро.

При друга една статистика, за 1925/1926 г., въ всички общини въ царството 2/5 отъ бюджетитѣ оставатъ нереализирани. Като резултатъ на това бюджетитѣ се явяватъ неискрени, а като имате неискрени бюджети, вече бюджетитѣ се упражняватъ не споредъ волята на общинскитѣ съвети, а споредъ волята на разпоредителя на бюджета,

■ когато единият бюджет се упражнява според волята не на съвета, а според тая на разпоредителя, често пъти от тая последния зависи какви нужди трябва предимно да бъдат удовлетворявани. И когато правя тая констатация азъ мисля, че много от нашите разпоредители в градските и селските общини прибягват да удовлетворяват нужди, които сж консомативни, а не нужди за благоустрояването на градовете и селата.

Колко е тежко положението на общините се вижда още и от един друг факт, който тукъ също ще изтъкна. Днесъ положението на нашите общини е толкова тежко, че само за заплати — минали и сегашни — на чиновниците, които служат при общините, се дължат 303.364 500 л., което показва, че въ продължение на дълго време известни общини у насъ не заплащат заплатите на ония, които служат като помощници при сжичите въ изпълнение на разните служби, а щомъ заплатите имъ не се изплащат, безспорно, ще се явява онова, което виждаме: нелюбостивни чиновници да прибягват и да търсят от други мѣста ресурси, за да могат нѣкакси да преживяват, което, безспорно, се отразява и върху добрия вървѣжъ на службите въ общините.

Че действително е тежко положението на общините, ще ми позволите да цитирамъ още нѣколко факти, от които ще се види, че и положението на градските общини е такова, каквото е положението и на селските общини. Докато въ 1917/1918 г. бюджетите на Варненската община — примѣрно вземамъ — сж се свършили съ нѣколко стотици хиляди лева излишци, бюджетите за 1919/1920 г. и последующите години свършватъ съ дефицити.

Че е тежко положението и на градските общини се вижда от това, че, напр., гр. Варна има досега 82 милиона лева задължения, а гр. Плевенъ има около 70 милиона лева задължения. Тия данни ги черпя отъ официалния рапортъ, направенъ отъ кмета на гр. Плевенъ до г. министъра на вътрешните работи, и отъ официалните данни, съ които разполагамъ, на Варненската община. Отъ тия задължения, въ размѣръ на 82 милиона лева, Варненската община дължи само 30.568.146 л. — за пенсионния фондъ се дължатъ 5.338.348 л. и остава една сума въ размѣръ 25.229.798 л., която се дължи отъ Варненската община за различни други фондове и която сума, по тая законопроектъ за облекчение на общините, почти ѝ се опрощава. Този фактъ само, че, при задължение отъ 82.000.000 л. на Варненската община, на нея ѝ се опрощаватъ 25.000.000 л. съ единъ законопроектъ, който нѣкои наричатъ, че е палиативенъ, е достатъченъ да убеди васъ и мене, че действително, законопроектътъ ще спомогне за облекчение положението на общините, като имъ се даде възможностъ временно да могатъ да вървятъ по своя нормаленъ пътъ.

Но, г. г. народни представители, това облекчение нѣма да засегне само градските общини, а ще засегне и селските общини. Азъ съмъ провѣрилъ бюджетите на нѣкои общини въ Варненско и мога да ви дамъ сведения за това какви облекчения биха се получили за нѣкои отъ общините по чл. 6 отъ законопроекта, който днесъ разглеждаме. На Галатинската община, която има бюджетъ 628.043 л. и задължения 269.043 л., ѝ се опрощаватъ по тая законопроектъ 107.047 л. — повече отъ половината отъ задълженията ѝ; на Бѣлевската община, която има бюджетъ 1.038.687 л., при задължения 309.512 л., опрощаватъ ѝ се 77.265 л.; на Тюркь-Ариаутларска община, която има бюджетъ 1.170.387 л., при задължения 643.204 л., опрощаватъ ѝ се 61.628 л.; на Гралинеровска община, която има бюджетъ 719.073 л., при задължения 344.423 л., опрощаватъ ѝ се 58.601 л.

Отъ тия данни, нахвърлени така бѣгло, всѣки ще дойде до убеждение, че съ тая законопроектъ действително се дава известно облекчение и на селските общини.

Но облекчението, предвидено въ законопроекта, не е само въ това направление — да се опрощаватъ задължения. Даватъ се и известни отсрочки на нѣкои задължения, а пъкъ други се прехвърлятъ като тежестъ на държавата. Напр., по чл. 12 Варненската община се освобождава отъ оборотния кредитъ 4.636.387 л., който ѝ е даденъ отъ държавата за прехрана на населението, като ще се изплаща отъ другъ фондъ. Общините се освобождаватъ не само отъ задълженията къмъ известни фондове, но и отъ известни заеми, като се продължава срокътъ за изплащането имъ. Това се отнася и до заемите, които е отпуснала на общините Българската земеделска банка отъ фонда за кооперативенъ строежъ на народни основни училища. Варненската община има такъвъ заемъ въ размѣръ на 3.125.186 л. Отъ тия данни, г. г. народни представители, всички ще дойдете до убеждението, че законопроектътъ не

е палиативъ, а създава известни условия, при които всѣка градска и селска община ще може да работи, да развива една плановѣрна дейностъ, за да може да постигне ония задачи, за които тя е създадена.

Облекчението идва още и поради това, че по много отъ задълженията по фондовете, които днесъ тежатъ на общините, е наложенъ запоръ на общините. Съ тая законопроектъ за облекчение на общините Варненската община ще се освободи отъ едни задължения, по които тежи запоръ, въ размѣръ близо на 20 милиона лева. Премахнатъ този запоръ, кметътъ на общината или тая, която упражнява бюджета, нѣма да идва всѣки 2—3 месеца, за да иска отсрочки отъ ония институти, на които дължи общината, но ще бжде свободенъ да се отдаде на ползотворна общинска дейностъ.

Че действително настоящиятъ законопроектъ се посрѣща добре отъ всички ония, които сж запознати съ общинското дѣло, се вижда преди всичко отъ оная резолюция, която е изработена отъ V редовенъ конгресъ на Съюза на градските общини, както и отъ многобройните телеграми, които сж помѣстени и които всѣки може да прочете въ вестника на изборните служители „Защита“, отпгвени до министъра на вътрешните работи, съ които му благодарятъ за тая законопроектъ, защото чрезъ него и градските, и селските общини ще почувствуватъ известно облекчение. Съюзътъ на градските общини, създаденъ отъ ония, които сж съзнавали тежкото положение, въ което се намиратъ общините, въ редъ последователни конгреси е обжалвалъ положението на общините и въ последната резолюция на V редовенъ конгресъ е представилъ своите искания, които искания не сж нищо друго, освенъ ония положения, които г. министърътъ е прокаралъ въ настоящия законопроектъ за облекчение на общините. И действително, въ тая резолюция се констатира, че голѣмиятъ боо фондове обременява все повече и повече нашите общини и затова се иска тѣхното премахване; за непосилните дългове, както се казва въ резолюцията, се иска едно облекчение, което въ законопроекта е дадено. Говори се въ тая резолюция за намаляване и уеднаквяване лихвите на заемите — нѣщо, което е прокарано въ законопроекта. Говори се сжщо за привилегиите, които трябва да иматъ общинските вземания следъ държавните — нѣщо, което въ законопроекта сжщо е прокарано. Искане се да се опростятъ задълженията на нѣзи общини, които дължатъ суми на Българската земеделска банка, дадени имъ за изхранване на населението, неизпроизвеждащо зърнени храни — нѣщо, което въ законопроекта сжщо е прокарано. Нека тукъ ви кажа, че Варненската община за изхранване на непроизводително население дължи близо 500.000 л. Говори се сжщо въ тая резолюция за неиздаване общински удостоверения, докато не се изплатятъ дължимите общински данъци — нѣщо сжщо прокарано въ законопроекта. Говори се и за осребряване на боновете, за които има постановление въ законопроекта. Въобщие, въ законопроекта сж прокарани всички искания на съюза на градовете — единъ съюзъ, създаденъ отъ лица, които дълго време сж работили въ нашите общини. Всички тѣхни искания сж възприети и прокарани въ този законопроектъ, който днесъ разглеждаме.

Г. г. народни представители! Въ законопроекта сж прокарани и други постановления, чрезъ които се иска да се облекчатъ общините. Въ чл. 18 на законопроекта сж изброени условията, на които трябва да отговаря едно населено мѣсто, за да бжде самостоятелна община. Днесъ общините у насъ сж станали толкова много, че приходите имъ отиватъ изключително за непроизводителни, за консомативни цели. За примѣръ ще ви кажа какъ сж се увеличили общините въ Варненския окръгъ. Презъ 1901 г. въ Варненския окръгъ е имало 55 селски общини. Презъ 1920 г. се увеличаватъ на 61, а презъ 1932 г. — на 68. При това трябва да вземемъ предъ видъ, че следъ войните Варненскиятъ окръгъ изгуби три отъ своите околии. Като се спалнатъ ония общини, които сж останали въ Ромѣния, а именно 30 общини, ще останатъ 25 стари общини, които днесъ сж се увеличили на 68. Както виждате, 25 общини въ Варненския окръгъ въ 1901 г. днесъ сж станали 68. Това увеличение е ставало безразборно. То дава за резултатъ плачевното положение, въ което се намиратъ не само общините въ Варненския окръгъ, но и въ другите окръзи.

Съ постановленията на чл. 18 се цели да се намали числото на общините. Добре ще бжде въ комисията представителитъ на съответните окръзи да дадатъ точни сведения за състоянието на тѣхните общини, за да може да се намѣри най-правилната формула, която да легне въ чл. 18 на законопроекта. За общините въ Варненския

окръгът азъ събрахъ сведения кои отъ тѣхъ отговарятъ на условията, предвидени въ чл. 18, за да бждатъ самостоятелни общини. Отъ 31 селски общини въ Варненска околия ще се съкратятъ само 4 общини. Отъ 36 селски общини въ Провадийска околия ще се съкратятъ само 8 общини, или всичко ще се съкратятъ 12 общини, понеже нѣматъ повече отъ 250 къщи. Тия 4 общини отъ Варненска околия сѫ: Галата — 180 къщи; Дишпудакъ — 180 къщи; Рѣка Девня — 57; Солуджеля — 198; отъ Провадийска околия: Бейлий — 157 къщи; Джиздерквей — 188; Кара-Ягдж — 172; Вълчи-Долъ — 220; Кушъ-Тепе — 224; Кутлубей — 223; Куванлъкъ — 198 и Манастиръ — 200 къщи.

Но като се има предъ видъ, че при сгрупирането на тия общини ще се прави такава смѣтка, всѣка община да има по 250 къщи, нѣма да бждатъ съкратени всичкитѣ тия 12 общини, а ще бждатъ съкратени само 8. Ако се приеме, че всички общини ще бждатъ съкратени, тогава каква ще бжде ползата отъ това постановление на чл. 18? Ползата ще бжде следната: ако приемемъ, че 12 секретарь-бирници въ тия общини получаватъ по 3.200 л. месечно, за всички ще се изразходва сумата 40.000 л.; за 12 кметове, по 1.500 л. на месецъ — 20.000 л.; за 12 помощникъ-кметове, по 700 л. месечно — 10.000 л.; канцеларски разходи и др. — 12.000 л. или всичко 82.000 л. разходи на месецъ. А за 12 месеца — 984.000 л. Значи, ако се съкратятъ тия общини, ще се икономиса отъ заплатата на персонала и отъ канцеларски разходи сумата 984.000 л., която ще може да бжде използвана за други много по-голѣми нужди.

Но азъ мисля, г. г. народни представители, че при редактирането на чл. 18 ще трѣбва да се има предъ видъ и теренътъ, който не навсѣкжде въ България е еднакъвъ. Тамъ, дето теренътъ е планински, населенитѣ пунктове иматъ по-малко къщи. И действително, отъ даннитѣ, събрани за Еленска околия, дето теренътъ е планински, ние виждаме, че до 150 къщи иматъ само две общини, до 250 къщи — 10 общини, до 350 къщи — 6 общини, до 500 къщи — 5 общини и отъ 500 къщи нагоре — 5 общини. А въ Горноорѣховска околия, дето теренътъ е полски, до 150 къщи иматъ 4 общини, до 250 къщи иматъ 14 общини, до 350 къщи — 5 общини, до 500 къщи — 10 общини и отъ 500 къщи нагоре — 11 общини. Значи, теренътъ указва известно влияние за количеството на къшитѣ въ населенитѣ пунктове. При редактирането на чл. 18 ще трѣбва да се иматъ предъ видъ: състоянието на общината, приходитѣ, които тя има, разстоянието въ километри до друга община. Независимо отъ това, споредъ моето разбиране, трѣбва да се вземе предъ видъ и населението, защото и населението е единъ критерий, който не може да бжде пренебрегнатъ. Събрани даннитѣ отъ всички окръзи, ще могатъ да ни послужатъ въ комисията да разрешимъ най-правилно този въпросъ. Онова разстояние, което се туря въ чл. 18 отъ 1 клм., за Варненския окръгъ не ще има приложение, защото въ Варненския окръгъ нѣма нито една община, която да отстои отъ друга на разстояние 1 клм. Всички общини въ Варненския окръгъ отстоятъ на 3—4 клм. една отъ друга. Въ Трънско, както каза единъ отъ народнитѣ представители, има общини, които сѫ на по-близо разстояние една отъ друга. Необходимо ще бжде да се събератъ точни данни, за да може при точни данни да се излѣзе въ чл. 18 съ едно постановление, което да отговаря на всички нужди на общинитѣ.

И така, г. г. народни представители, отъ тѣзи данни, които изнесохъ, вѣрвамъ, че всѣки отъ васъ ще се убеди, какво тоя законопроектъ за облекчение на общинитѣ не е единъ палиативъ, а е единъ законопроектъ, макаръ и времененъ, какъвто е законътъ за облекчението на длъжницитѣ, който ще даде възможностъ на всички общини — градски и селски — да пристѣпятъ къмъ една по-ползотворна работа, да се отдадатъ на предприятия такива, които ще ползватъ населението.

Завършвамъ съ тѣзи кратки бележки. Нѣма нужда по единъ законопроектъ, нуждата отъ който се съзнава отъ всички и за който всички групи, вѣрвамъ, ще гласуватъ по принципъ, да се говори повече. Нека завърша съ апела, съ който завършиха и други, къмъ г. министра на вътрешнитѣ работи: чакъ по-скоро да видимъ внесенъ законопроектъ за общинитѣ, чрезъ който да се създадатъ сигурни и редовни приходи на общинитѣ, както и по-голѣма самостоятелностъ, за да могатъ нашитѣ общини да крепнатъ и да се развиватъ правилно. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството)

Председателъ: Има думата народниятъ представителъ г. Димитъръ Тодоровъ.

Д. Тодоровъ (з): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Всеобщата стопанска криза, която души цѣлия свѣтъ и която се отразява много зле и въ нашия животъ, е много по-силна и дълбока въ общинитѣ. Тамъ се чувствува много по-силно затова, защото, ако съ закона за бюджета ежегодно се създаватъ законоположения, които да отговарятъ на назрѣлитѣ нужди на държавата вследствие на изключителното време, за общинитѣ съвсемъ не е така, защото нашето законодателство за общинитѣ е много старо и защото за общинитѣ досега сѫ полагани много малко грижи. Днесъ нашитѣ общини сѫ само едни изпълнителни органи: тѣ сѫ изгубили всѣкакво значение като стопански единици и не играятъ такава стопанска роля, каквато сѫ играли нѣкога. Идете днесъ въ селскитѣ общини и вие тамъ ще видите, че има кметъ, писаръ и секретарь-бирникъ, които само регистриратъ разнитѣ искания на държавната властъ: връчватъ призовки, съставятъ актове и глоби, водятъ регистритѣ по гражданското състояние, въобще сѫ само органи на изпълнителната властъ; никаква стопанска роля не играятъ. Вие не можете да намѣрите вече въ селата лѣкарь, не можете да намѣрите ветеринаренъ лѣкарь, не можете да намѣрите кондуктори архитекти и инженери, които да създаватъ стопански блага на населението. Не можете да намѣрите затова, защото общинитѣ сѫ обеднѣли, защото отъ нѣколко години сигурни и редовни приходи на общинитѣ не само не сѫ създавани, но имъ сѫ отнемани съществувашитѣ и общинитѣ днесъ живѣятъ съ фиктивни бюджети, които се реализирватъ съ дефицити, които не могатъ да се покриватъ, и отъ година на година общинитѣ тънатъ въ борчове и сѫ дошли до окаяно положение. И затова има единъ общъ повикъ, че на общинитѣ трѣбва да се даде по-голѣма автономия, по-голѣма самостоятелностъ. Азъ казвамъ, че общинитѣ при днешната си автономия могатъ да живѣятъ, но дайте имъ реални и сигурни приходи, за да се превърнатъ отъ изпълнителни органи на истински стопански учреждения, които могатъ да оправдаятъ своето съществуване.

Какви приходи понастоящемъ иматъ нашитѣ общини? Главнитѣ приходи, особено на селскитѣ общини, сѫ такситѣ върху декаръ земя и върху глава добитѣкъ. Чудовищни размѣри достигнаха, г. г. народни представители, тия такси, защото се отнеха на общинитѣ ония приходи, които навремето постѣпваха сигурно и на които се крепѣха общинитѣ. Така, напр., презъ 1922 г. имъ се отне единъ сигуренъ приходъ — октроата, който се прехвърли къмъ фонда „Учителски заплати“. И днесъ на много общини, които иматъ единъ или двама даскали, за които разходитѣ за заплати сѫ около 70—80 хиляди лева годишно, се удържатъ надъ 150.000 л. за този фондъ. Другъ единъ приходъ, който бѣше създаденъ презъ 1922 г., на който се крепѣха изключително общинитѣ и който играеше голѣма стопанска роля, бѣше поземелниятъ данѣкъ, който, за съжаление, презъ 1924 г. бѣше отнетъ. Такава е била грижата презъ последнитѣ 7—8 години на властницитѣ къмъ нашитѣ общини. Вмѣсто да се създаватъ на общинитѣ сигурни и гарантирани приходи, сигурнитѣ сѫ отнемани и общинитѣ сѫ били принудени да прибѣгватъ къмъ създаването на разни извънредни такси и налози, които сѫ стигнали чудовищни размѣри и отъ година на година сѫ ставали невъзможни за събиране, защото населението обеднява и не може да ги плаща. Така, напр., днесъ общинитѣ, за да могатъ да покрѣятъ своитѣ нужди, сѫ прибѣгнали до чудовищни такси за удостоверения, свидетелства и преписи. Има случаи, кждето сѫ събирани такси по 1.500—2.000 л. за едно удостоверение за имотно състояние на нѣкой гражданинъ, съ което той иска да си послужи предъ сѣдилищата. Събиратъ се такси по 20—30 л. на глава дребенъ добитѣкъ, овца или коза, когато днесъ една овца или коза не струва повече отъ 50—60 л.

Тежко е финансовото положение на общинитѣ днесъ. И азъ не виждамъ, че този законопроектъ иде да облекчи както трѣбва преди всичко селскитѣ общини, защото той не иде да имъ гарантира нови приходи, а иде да имъ даде само едно облекчение при изплащане задълженията имъ къмъ фондоветѣ. По-скоро ние ще трѣбва да очакваме единъ законопроектъ за уреждане стабилитета и цѣлото устройство на нашитѣ селски и градски общини, въ който да се прокаратъ законоположения въ духа на новото време и новитѣ нужди, за да преобразуваме общинитѣ отъ едни изпълнителни органи въ стопански такива.

Г. г. народни представители! Съгласно чл. 35 отъ закона за бюджета на държавата за 1932/1933 финансова година и съгласно закона за пенситѣ, прокаранъ напо-

следъкът от настоящето Народно събрание, на общините се турна едно бреме с удържките за пенсионния фонд. Този фонд днес е едно страшилище за общините, които нямат абсолютно никакви приходи; страшилище, казвам, затова, защото не само че пенсионните удържки са големи — те съставляват 20% от гласуваните кредити за заплати — но и затова, защото отчетниците са длъжни още до 15-тия ден на първото тримесечие да внесат предварително съответния дълг в този фонд. Днес, при това тежко положение, когато общинските служители не получават заплатата за по 8—10 месеца, отчетникът е длъжен да направи всичко, дори да вземе пари на заем, но да внесе принадлежащите удържки в пенсионния фонд, независимо от това дали някога ще намъри пари, за да изплати заплатите на общинските чиновници. Азъ съмтам, че това положение по-скоро е едно недоглеждане в закона за пенсиите и в чл. 35 от закона за бюджета на държавата за 1932/1933 финансова година. Азъ ще моля г. министъра на вътрешните работи да се съгласи да бъде отстранена тази неправда в комисията, защото, ако наистина остане същото положение и напред, рисковано е много отчетници, да не кажа всичките, да понесат материална и углавна отговорност.

Друга една неправда виждам в буква о на чл. 1 от законопроекта — „здравен фонд“. Безспорно този фонд иде да отговори на една голяма народна нужда и оправдава своето съществуване. Но в тази буква е казано накрая: (Чете) „... и неизразходвани суми за заплати на санитарни служители през изтеклата бюджетна година“. Значи, ако една община, която е предвидила за лѣкаръ 50.000 л. годишна заплата и за прислужникъ при лѣкаръ 20.000 л. — всичко около 70.000 л. — и не е могла да намъри лѣкаръ, главно заради това, защото лѣкарите днес, виждайки, че липсват средства на общините, отбѣгват селата, общината пакъ е длъжна в края на годината да внесе цѣлата тази сума в тоя фонд. Това, споредъ менъ, е една неправда, която ще трѣбва да се отстрани на всѣка цена.

Чл. 4. Този членъ прави незадължителенъ фондътъ „Клиници“. Този фондъ, г. г. народни представители, се различава от другите фондове по това, че за него не се предвиждатъ задължителни процентни и глобални вноски, които да тежат на общините. Неговите приходи са специални и идатъ изключително отъ 50% отъ кръвнината и таксата единъ левъ на глава дребенъ добитѣкъ и петъ лева на глава едъръ добитѣкъ, който се вкарва в общинските клиники. Този фондъ иде да уреди търговията съ месо у насъ, да я направи по подобие на търговията в европейските държави, да отстрани разпространяването на болестите и епидемията, каквито у насъ съществуватъ днес, когато имаме клиники въ безпорядѣкъ. Азъ бихъ молилъ и този въпросъ да бъде обсъденъ въ комисията и, ако е възможно, тоя фондъ да стане задължителенъ за общините, като фондовете, които са изброени въ чл. 1.

Чл. 7, ал. II, задължава разпоредителите и отчетниците по общинските бюджети редовно да правятъ процентните удържки за фондовете и да ги внасятъ — така, както е за пенсионния фондъ. Досега не е било така. Отчетниците бѣха длъжни въ края на бюджетното упражнение, когато ще приключатъ и видятъ какви редовни приходи има, да внасятъ процентите въ съответните учреждения. Сега, обаче, съ това постановление се отегчава още повече положението на общините, като се прави задължително предварителното внасяне на вноските въ фондовете, които по чл. 1 са задължителни. Азъ съмтам, че и тази неправда трѣбва да бъде отстранена.

Чл. 9 отъ законопроекта, г. г. народни представители, иде действително да донесе едно голямо облекчение за ония общини, които са сключили различни заеми отъ държавни кредитни институти. Чл. 10 отъ законопроекта, обаче, туря една преграда, като казва, че отъ чл. 9 ще се ползуватъ само ония общини, за които Дирекцията на държавните дългове и Министерството на вътрешните работи констатира, че действително е тежко финансовото имъ положение. Азъ не вѣрвамъ, че нѣкой отъ насъ може да допусне, че днесъ въ България има общини финансово добре. Съмтамъ, че съ този чл. 10 ще се злоупотребява, и много общини положението на които е тежко, ще бъдатъ заставяни да плащатъ. Затова не намирамъ смисълъ да съществува чл. 10 и ще моля той да бъде премахнатъ.

Казахъ, че нашето общинско законодателство, което не е преработено отъ десетки години, не създава никакви

стабилитетъ въ нашите общини. Ние виждаме селяни, добри данѣкоплатци, колкото и да нѣматъ пари, предъ страха, че държавните имъ данѣци принудително ще бъдатъ събрани отъ държавните бирници, още отъ много далечъ се готвятъ да ги плащатъ. По отношение на общинските данѣци, обаче, съвсемъ не е така, особено въ нашите селски общини, защото по законите досега плащането на общинските данѣци не е било задължително, както е за държавните данѣци. Затова съмтамъ, че чл. 17 отъ законопроекта трѣбва да се измени, като се каже, че навсѣкъде, където се изискватъ бирнически удостоверения, съгласно чл. чл. 41—44 отъ закона за събиране прѣжитѣ данѣци, се изискватъ такива и отъ общинския бирникъ. Това ще облекчи положението на отчетниците и ще се избѣгне масовото секвестриране и принудителните събирания, които се правятъ днесъ въ селските и градски общини.

Чл. 18, г. г. народни представители, иде действително да донесе едно чувствително облекчение на общините. Той казва, че за въ бѣлше не може да съществува община, която нѣма поне 250 къщи. Обаче азъ съмтамъ, че и това не е достатъчно, затова, защото днесъ имаме около 2.540 селски общини, болшинството отъ които са съ по 250 домакинства и ние съ този членъ ще направимъ едно намаление на общините само съ около 300 и те ще останатъ около 2.250. Затова азъ бихъ желалъ цифрата 250 да да се махне, като се каже, че селските общини трѣбва да иматъ най-малко по 300 къщи.

Алинея втора на този членъ гласи: (Чете) „Заварени общини, които не отговарятъ на горните условия, се закриватъ и присъединяватъ къмъ съответните общини, или по взаимно съгласие на респективните общински съвети, или въз основа мнението на окръжната постоянна комисия и окръжния управител“. Г. г. народни представители! Каза се отъ почитаемото правителство, че окръжните съвети ще ги закриемъ, че постоянни комисии нѣма вече да съществуватъ. Защо тогава възлагаме такива задачи на тези окръжни съвети и постоянни комисии? Азъ моля този текстъ да бъде изхвърленъ и да остане положението, че закриването и присъединяването къмъ съответната община става по решение на респективните общински съвети, а когато нѣма съгласие на съветите, въпросътъ се разрешава отъ окръжния управител.

Алинея трета на този членъ казва: (Чете) „Селски общини, между крайните дворища на които разстоянието не е по-голямо отъ 1 километъръ, се сливатъ въ една община съ ново наименование“. Съмтамъ, че тукъ за по-голяма яснота е по-добре да се каже: „ако и да отговарятъ на горните условия, се сливатъ“.

Текстътъ на чл. 23 би следвало да бъде замѣненъ съ едно ново положение. Селските общини, съгласно закона за ограничение кражбите и грабежите и за подобрене земеделското производство, са длъжни, дори и 500 л. обезщетение да се следва на нѣкого, да го разхвърлятъ на домакинства и да го събиратъ, както задължава законътъ, въ продължение на два месеца. Това, г. г. народни представители, днесъ е крайно неудобно, особено за отчетниците. Защото една община отъ 500 къщи, въ които ще има да се разхвърля обезщетение 1000—2000 л., ще се падне по 3—4 л. на човѣкъ, а това съставлява една такава трудност, каквато представлява събирането на всичките данѣци. Не е така въ закона за градските общини. Тамъ е казано, че обезщетения до 3.000 л. се плащатъ направо отъ редовните постѣпления по бюджета. За да се избѣгне това неудобство за селските общини и да се намали работата имъ, азъ ще моля г. министъра на вътрешните работи да се съгласи да се създаде новъ членъ, въ който да се каже че обезщетения до 3.000 л. по закона за ограничение кражбите и грабежите и пр., се заплащатъ направо отъ редовните постѣпления по бюджета.

Г. г. народни представители! На свършване пакъ повтарямъ: ако не се измени буква в отъ чл. 1 и алинея първа отъ чл. 7, положението на общините ще остане все пакъ тежко, защото едни общини сѣдни, каквито са болшинството въ насъ, съ 200.000 л. редовни приходи, при така оставените задължителни фондове, ще трѣбва да внасятъ задължително годишно 62.000 л. въ фондовете, което ще рече 15—16 хиляди лева тримесечно — пари, които трѣбва да се внасятъ предварително въ респективните учреждения.

Като оставамъ съ убеждението, че г. министърътъ на вътрешните работи ще се съгласи въ комисията да се направятъ казаните поправки и изменения; като приемамъ, че този законопроектъ все пакъ иде да донесе едно

чувствително облекчение на селските общини и съ надеждата, че г. министърът нѣма да отбѣгне своя дългъ, както сѣ го отбѣгвали досега отъ десетина години на-самъ и ще сезира Народното събрание съ единъ законъ за общинитѣ, който нуждитѣ изискватъ и при който ще може по-обстойно да се обсъди положението на нашитѣ общини, за да имъ се създаде финансовъ стабилитетъ, за да имъ се създаде автономия, заявявамъ, че ние ще гласуваме настоящия законопроектъ. (Ражкоплѣскане отъ мно-зинството)

Председателъ: Има думата народниятъ представител г. Теодоси Кънчевъ.

Т. Кънчевъ (д. сг. Ц): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Предлаганиятъ законопроектъ се цени отъ всички представители на парламентаритѣ групи, като законопроектъ навремененъ, като законопроектъ отговарящъ на едни действителни нужди, които животътъ наложи на нашата община, нужди, на които този законопроектъ се явява едно отражение

Настоящиятъ законопроектъ дава поводъ да се направятъ едни констатации, които, безспорно, ще иматъ значение при по-нататѣшната дейность отъ страна на управлението и на Парламента, въ свръзка съ организирането живота на българската община въобще. Бедственото положение на общинитѣ въ България е единъ безспоренъ фактъ. Не сѣ нуждни много цифри, за да бжде то илюстрирано. Всички чувствуваме непосредствено изнемогаването на общината да посрѣща своитѣ най-належащи нужди, и грижата на управлението да бжде облекчено това бедствено положение е грижа елементарна, грижа въ реда на нѣщата. Общинитѣ, селски и градски, сѣ обременени съ едни задължения, които надминаватъ 2 милиарда лева. Тѣ дължатъ къмъ държавни банки, дължатъ къмъ популярни банки, дължатъ за заплати повече отъ 300 и нѣколко милиона лева, дължатъ сѣщо така и грамадни суми за фондове — близо 480 милиона лева се дължатъ срещу различни фондове.

Отъ тукъ, отъ тази трибуна, по поводъ представения законопроектъ се говори доста много за тѣзи фондове.

Вамъ е известно, че общинитѣ сѣ обременени съ фондове, на брой 32. Нѣкои ги казаха 35, но отъ справката, която азъ направихъ, се оказаха 32. Възможно е да се намѣрятъ нѣкои забутани фондове и общото имъ число да е 35. Тия фондове поглѣщатъ годишно близо 300 милиона лева. Това не значи, безспорно, че тия суми отиватъ всѣкога за непроизводителни цели и че тѣ се разпилватъ безъ да задоволяватъ едни или други належащи нужди.

Ние не трѣбва да отричаме по начало фондоветѣ и да казваме, че тѣ сѣ безползни, че тѣ сѣ луксъ. Азъ трѣбва да констатирамъ, че е имало увлѣчение въ създаването на фондоветѣ и че въ много случаи тия фондове сѣ създавани безразборно, безъ огледъ на реалнитѣ възможности. Обаче като идея, като финансово-стопански принципъ, създаването на фондове намира своето оправдание. Създаването на единъ фондъ значи, чрезъ малки вноски въ продължение на дълги години да се кристализира една значителна сума съ която да се посрещне създаването на по-големи и по-полезни общински обекти и стопански предприятия, като: кланици, лѣчебници, ветеринарни институти и т. н., безспорно, полезни за живота на общината.

Отъ друга страна, въ основата на тия фондове ще намѣрите легнало и началото на кооператизма: чрезъ обединяване усилията на всичкитѣ общини да могатъ да се създадатъ срдства за задоволяване на нѣкои общи нужди, каквито сѣ нуждата отъ водоснабдяване, планински снимане, нивелиране и т. н., и които нужди не могатъ да бждатъ задоволени наведнѣжъ чрезъ текушитѣ приходни постѣпления въ бюджета на която и да била община. Когато се образува такъвъ единъ фондъ и въ него сътрудничатъ общинитѣ отъ цѣлата страна или общинитѣ отъ известенъ окръгъ, безспорно е, че по такъвъ начинъ много по-бързо се създаватъ срдствата, необходими за посрѣщането на належащитѣ културни нужди, които трѣбва да се задоволятъ отъ страна на общинитѣ.

Ето защо, по начало не може да се осъждатъ фондоветѣ. Може да се направи едно ограничение и да бждатъ категоризирани, като ония, които се явятъ повече или по-малко незадоволяващи нѣкои непосредствени нужди, бждатъ премахнати или останатъ като факултативни.

Г. г. народни представители! Ако проследите живота на нашитѣ общини, ще видите, че първоначално, при създаването законитѣ за общинитѣ отъ 1886 г., задачитѣ

на общинитѣ сѣ били главно административно-полицейски. Тогава, въ началото на формирането на държавната и самоуправителната общинска организация, не се е обръщало толкова голѣмо внимание на другитѣ задачи, които животътъ поставя. Животътъ на нашитѣ общини се разви въ посока на разширение тѣхната дейность. Децентрализацията, за която се говори, съ основание възложи на общинитѣ едни или други грижи отъ стопанско, културно, просвѣтно, благоустройствено или общо културно естество. За задоволяването на тия нужди именно бѣха потребни срдства, и то значителни. Държавата все повече и повече прехвърляше върху общинитѣ значителна частъ отъ ония тежести, които първоначално падаха въ нейна грижа, но паралелно съ това не се осигурявах на общинитѣ необходимитѣ срдства за задоволяването на тия нужди. Войнитѣ се отразиха особено гибелно върху финансовия и стопански животъ на общинитѣ. Тѣ бѣха обременени съ маса задължения, за посрѣщането на които не можеха да намѣрятъ нуждитѣ срдства. Заемитѣ не бѣха едно ефикасно срдство за посрѣщане на текушитѣ нужди, а, отъ друга страна, съ обезценяването на нашия левъ ние виждаме общината да остава все по-назадъ и по-назадъ въ възможността си да намира срдства за задоволяване на своитѣ нужди. Докато индексътъ на посрѣщането и на обезценяването на лева се движи между 28—31, ние виждаме, като направимъ едно общо сравнение въ приходитѣ на бюджетитѣ на общинитѣ, че тия приходи едва показватъ едно увеличение отъ 15—18% — едно съотношение, което не може, безспорно, да не се отрази извънредно зле върху дейността на общинитѣ.

Ето защо, паралелно съ поставянето на въпроса за облекчението на общинитѣ чрезъ срдствата, които се посочватъ въ настоящия законопроектъ, трѣбва да се постави и другъ единъ въпросъ — въпросътъ за намиране на срдства, чрезъ които да могатъ да бждатъ задоволени нуждитѣ на общинитѣ.

И азъ въ такава смисълъ схващамъ развитието отъ г. Каназирски идеи тукъ, зашто облекчението, които се правятъ чрезъ даване възможность на общинитѣ да не плашатъ сега непосредствено тежеститѣ върху тѣхъ задължения, въ сѣщность не даватъ едно основно, едно рационално разрешение на поставения стопански и финансовъ въпросъ, свързанъ съ живота на общинитѣ. Ще се направятъ облекчения — съ това, безспорно, срдства нѣма да се намѣрятъ. Ще се направятъ облекчения — чрезъ това общинитѣ не ще могатъ да се поставятъ въ възможности да задоволяватъ належащитѣ нужди, които тежатъ върху тѣхъ. И безъ това задълженията, които тежеха върху общинитѣ, не се плашатъ, зашто нѣматъ срдства. Срещу фондоветѣ се дължатъ близо 480 милиона лева. И даже да нѣмахме туй облекчение, общинитѣ бѣха въ фактическа финансова невъзможность да посрѣщатъ тѣзи свои задължения.

Ето защо въпросътъ за облекчение на общинитѣ не трѣбва да се поставя тѣй изолирано, не трѣбва да се поставя така ограничено; предлаганиятъ законопроектъ не трѣбва да бжде само едно ново измѣнение въ законитѣ за общинитѣ, което измѣнение нѣма да отговори на голѣмия въпросъ за стабилизирание въобще на финансово-стопанския животъ на общинитѣ.

Законитѣ за градскитѣ и за селскитѣ общини отъ 1886 г. досега сѣ претърпѣли 20 и нѣколко измѣнения. Даже специалистътъ съ известна мжка може да се ориентира въ тия измѣнения. Надагаше се, безспорно, и се налага, като една нужда, която животътъ повелително поставя на грижитѣ на едно управление, да се изработи единъ общъ законъ за общинитѣ — селски и градски. Това ще бжде грижата на утрешния день. Това трѣбваше да бжде грижата на настоящето, . . .

С. Ризовъ (з): И на миналото.

Т. Кънчевъ (д. сг. Ц): . . . зашто има събрани изобилни материали въ това отношение. И въ Министерството на вътрешнитѣ работи тия материали ги имате: заседаваха комисии отъ компетентни хора; имаше всевъзможни конференции — даже презъ м. ноемврий имаше такава — които дадоха и статистически материали и материали, непосредствено черпени отъ низинитѣ — тамъ, гдето общинитѣ се измѣчватъ, за да се борятъ съ нуждитѣ. Сѣтамъ, че не трѣбва повече да се отлага. И е неправъ упрекътъ, който се правѣше отъ г. Мирски: „Вие за 7 години не направихте законъ — недейте иска отъ насъ да го направимъ за една година и половина“. Единъ пътъ на приемственост, който би трѣбвало да се следва, улеснява възможността на управлението днесъ да използва всички

материал, който е събран. Има вече законопроект, приет на първо четене още през м. февруарий 1931 г., и този законопроект, въ който имаше, безспорно, една грижа да се отговори на големите въпроси, които животът, въ свързка с положението на общините, налагаше, е приет на първо четене; с него се дава материал, с който, при една по-голяма грижа, ние бихме могли днес да поставим въпроса въ пълната негова широта. Но понеже ние тук сме поставени пред един законопроект с ограничени рамки, и той ще трябва да мине като едно изменение и допълнение — двадесет и седмо или двадесет и осмо — на законите за селските и за градските общини, аз ще направя няколко критически бележки върху положенията, които са легнали въ основата на този законопроект, заявявайки още отсега, че ние ще подкрепим това мероприятие на правителството, ще гласуваме за този законопроект, защото и малкото, което ще се даде на общините, безспорно, трябва да приобщи нашите усилия към усилията на управлението, за да може действително да се създаде един път едно по-нормално развитие въ живота на общините.

Съ чл. 1 отъ този законопроект известна част отъ фондовете — на брой 15 отъ всички 32 — се запазват. Запазването на известни фондове не може да не намъри нашето одобрение, защото казахъ, че тия отъ тях, които се запазват, отговарят — с някои малки изключения — на едни нужди вече належащи. Ние не трябва да правим скокове — както по-рано имаше увличение към създаване фондове, не трябва пък сега така изведнаж да искаме премахването на фондовете. Това не може; това би било една липса на последователност и приемственост — една липса, която би се отразила прѣко и лошо върху живота на общините. Значи, една група фондове оставатъ.

Следващата група фондове, за която се говори въ чл. 2 отъ законопроекта, сѫ фондове, които оставатъ, но претърпяват известни изменения. Това сѫ фондовете за водоснабдяване, за кооперативно планоснимане и др., означени въ чл. 2 отъ законопроекта; тѣ само процентно се намаляватъ.

Третата група фондове оставатъ факултативни; за тѣхъ се говори въ чл. 3. Ще ми позволите по отношение наредбата, съдържаща се въ чл. 3, да спра вашето внимание.

Въ чл. 3 се говори за ония фондове, които оставатъ факултативни — т. е. една община може отдѣлно, самостоятелно да си запази някои отъ тия фондове, обаче общо, като задължителни фондове, тѣ се премахватъ.

Въ първата частъ отъ чл. 3 се говори за излишците по „Фонда за обезщетяване притежателите на конфискувано месо“.

Г. г. народни представители! Има много фондове — казахъ ги. То е единъ лабиринтъ, една материя, въ която, за да се ориентира, човѣкъ ще трябва да поработи доста много. Има специално издадена за целта книга, която третира въпроса за фондовете — това е книгата на г. Иванъ Йордановъ. Мнозина отъ васъ, безспорно, сѫ черпили отъ тази материя, за да бждатъ освѣтлени по въпроса. Специално по този фондъ за обезщетяване притежателите на конфискувано месо, създаденъ чрезъ чл. 23 отъ закона за надзоръ върху съестните продукти отъ животински произходъ, ще кажа следното.

Често пъти се налага нужда, при контрола, който се упражнява отъ органите на санитарно-ветеринарната власт, известни хранителни продукти — въ случая месото — като заразени или негодни, да бждатъ конфискувани. Понеже при тѣзи конфискации отдѣлното лице страда, организирана е чрезъ този фондъ единъ видъ обща застраховка: отъ този фондъ се обезщетяватъ онези стопани, чийто добитѣкъ бива конфискуванъ.

(Председателското мѣсто се заема отъ подпредседателя Н. Захариевъ)

И. Велчевъ (з): На месарите.

Т. Кънчевъ (д. сг. Ц): Да, на месарите, съгласно чл. 23 отъ закона за надзоръ върху съестните продукти отъ животински произходъ.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: И затуй месарските сдружения протестиратъ.

Т. Кънчевъ (д. сг. Ц): Въ чл. 23 отъ този законъ се говори, че този фондъ се учредява, за да се обезщетятъ притежателите на конфискувано месо. Този фондъ се създава, безспорно, за едно облекчение на месарите, защото конфискуването на месо като негодно, като заразено, за сѣга именно тѣхъ. И този фондъ, така учреденъ, има, без-

спорно да изиграе една, мога да кажа, въ скромни размѣри социална задача. При едно нещастие, което ще сполети единъ или другъ притежателъ за заразено месо, загубата нѣма да се понесе само отъ него. При грижата на държавата и при контрола отъ нейна страна да се даватъ доброкачествени продукти за храна на населението, върху същото туй население, което има право да претендира да му се даватъ доброкачествени продукти — въ случая месо — се налага тежестта да плаща на килограма конфискувано месо една или друга сума, предназначена да обезщетява именно ония, които ще ставатъ жертва на една подобна конфискация. Тогава доброволно, драговошно притежателите на добитѣка или на месото ще го предлагатъ на санитарно-ветеринаренъ прегледъ, нѣма да прибѣгватъ до укривателства, защото тѣ ще бждатъ сигурни, че ще бждатъ обезщетени. Тогава тѣ ще поканватъ ветеринарната властъ да констатира дали месото имъ е доброкачествено или не. Но ако всѣки единъ, който притежава заразенъ добитѣкъ, или ако всѣки, който е заклалъ заразенъ добитѣкъ, ще трябва да понася лично загубите и да се излага на този рискъ, безспорно, той ще укрива месото и по такъвъ начинъ населението се излага на една опасностъ.

Този фондъ съществува и ще съществува за въ бждеще. Той има, безспорно, едно специално предназначение. Но неправилно е, излишците, които биха останали въ този фондъ, да отиватъ като приходно перо по общия приходенъ параграфъ на бюджета. Тия срѣдства, които се събиратъ съ едно специално предназначение, трябва, безспорно, да бждатъ използвани съобразно съ чл. 35 отъ правилника — да се изразходватъ за подобрене на кланичното дѣло, където се съсрѣдоточава организираниятъ контролъ на санитарно-ветеринарната власт. Тоя контролъ е извънредно важенъ.

И. Велчевъ (з): Напр., Софийската община има около 4.000.000 л., събрани отъ такива суми, които сѫ надвзети, въ смисълъ, че не сѫ изплатени срещу конфискувани меса. Вънъ отъ сумите, платени за конфискуваните меса, оставатъ 4.000.000 л. свободни.

Т. Кънчевъ (д. сг. Ц): И тѣ трябва да се изразходватъ...

И. Велчевъ (з): Пакъ за същото.

Т. Кънчевъ (д. сг. Ц): ... за подобрене на кланичното дѣло, още повече, че не всѣкога своевременно се изплащатъ обезщетенията за конфискувано месо и не може презъ следващото бюджетно угражнение да се опредѣли дали действително сѫ изплатени всички конфискувани меса или не.

И. Велчевъ (з): Въ чл. 3 на законопроекта се казва, че излишците по този фондъ се отнасятъ на приходъ къмъ общинския бюджетъ.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Да.

Т. Кънчевъ (д. сг. Ц): Но има още едно положение. Когато се създава фондъ за удовлетворяване на известни нужди, не трябва подъ прикритието на този фондъ да се създаватъ приходни източници за задоволяване на съвсемъ други нужди. Напр., учредява се фондътъ „Сѣдебни сгради“. Сумите, които се събиратъ по този фондъ, ще трябва да отидатъ само по своето предназначение. Гражданите ще плащатъ съ готовност суми за единъ фондъ, създаденъ съ специално предназначение, щомъ като сумите ще се изразходватъ за това предназначение. Но да създадете единъ фондъ за една целъ, а събраните по него срѣдства да употребявате за съвсемъ други нужди, безъ самото гражданство да знае, че приходите, събрани подъ една форма, ще се изразходватъ за други цели, това значи да се действува по начинъ, който показва, че нѣма достатъчно откровеност у ония, които искатъ да обременятъ населението съ едни или други задължения.

Спирайки се съ тия няколко думи върху тая наредба на законопроекта, азъ моля да си остане досегашното положение: тоя фондъ да се събира за посрѣщане на всички тѣзи нужди, за които азъ говорихъ. Ако се яви излишекъ, той да се употребѣи пакъ за подобрене на кланичното дѣло, защото мизерни сѫ условията, при които се извършва тая служба; а тѣ е, безспорно, една полезна обществена служба.

Все по сѣкия поводъ ще се спра съ няколко думи и върху наредбата, която се съдържа въ чл. 4. Азъ смятамъ, че съ тая наредба фактически се унищожава фондъ...

дътъ за постройка на кланици, защото се предоставя на отделните общини, ако тѣ пожелаатъ, да си организиратъ тоя фондъ.

Г. г. народни представители! Трѣбва да отбележа съ отрада, че една отъ добре организирани служби, които отбелязва презъ последните нѣколко години единъ действителенъ напредѣкъ, това е ветеринарната служба. Ветеринарната служба у насъ се издига ежегодно на една висота, която ние трѣбва да констатираме съ задоволство. Тамъ се работи съ преданостъ. И действително ние виждаме, че отъ нѣколко години насамъ е създадена една организация, която не трѣбва да бѣде спъвана въ проявата на своитѣ творчески инициативи. Тоя фондъ е организиранъ съгласно чл. 238 отъ закона за санитарно-ветеринарната служба. Благодарение на този фондъ и на тази организация, се създадохъ въ много отъ градоветѣ на България редица, повече или по-малко модерно организирани кланици; създадохъ се хали, създадохъ се мѣста, където действително санитарно-ветеринарната властъ да може да упражнява единъ ефикасенъ контролъ върху хранителни продукти отъ първостепенно значение, защото, ако не бѣха създадени тѣзи организации, ветеринарниятъ контролъ върху съестните продукти отъ животински произходъ и върху тѣхното приготвяне не би могълъ да бѣде ефикасенъ. Отъ 1927 г. до днесъ сѣ построени съ помощта — голѣмата помощ — на този фондъ кланици въ Габрово, Кюстендилъ, Радомиръ, Чирпанъ, Борисовградъ, Пещера, Ихтиманъ, Елхово, Симеоновградъ, Нови-пазаръ, Провадия. Създадени сѣ едни голѣми стопански обекти, които струватъ милиони. Въ проектъ сѣ да се строятъ кланици и сѣ започнати вече — първитѣ етапи на строежъ сѣ минали — въ Плевенъ, Хасково, Перникъ, Ямболъ, Пловдивъ, София, Татаръ-Пазарджикъ, Троянъ, Севлиево, Станимака, Бѣла-Слатина, Горна-Орѣховица. Повече отъ 12 милиона лева сѣ дадени само отъ Министерството на земледѣлието за подпомагане строежа на тѣзи кланици. Безспорно е, че за довършването имъ ще сѣ нужди още сръдства, които чрезъ този фондъ ще могатъ по-лесно да се намѣрятъ, като се продължи да се работи планомерно, системно. Чрезъ наредбата, която се създава сега, или, по-право, която е въ проекта, фактически този фондъ ще бѣде осакатенъ, защото една община самостоятелно не би могла въ единъ кратъкъ срокъ да организира тази служба. Организирането на тази служба съ сътрудничеството на централното управление, на централната властъ, ще даде, безспорно, много по-добри резултати, ще се работи много по-целесъобразно, ще се използватъ придобивките и на техниката, и на науката. И освенъ туй не забравяйте, че въ тѣзи кланици се приготвяватъ всичкитѣ консервирани и други съестни продукти отъ животински произходъ, при което е нужно да се пази голѣма чистота, където трѣбва да се създадатъ специални хигиенни условия. И ако вие лишите българската община отъ възможността да създава тѣзи институти и да бѣдатъ тѣ развивани, чрезъ туй, безспорно, вие излагате на единъ здравенъ рискъ българския гражданинъ, българския консоматоръ.

Ето защо „Фондътъ за постройка на кланица“ трѣбва да остане като единъ задължителнитѣ. Азъ ви казахъ, че ние не трѣбва да бѣдемъ съ едно предубеждение срещу фондоветѣ въобще, но ние трѣбва да бѣдемъ възскаатели, когато ще бѣде установенъ единъ или другъ фондъ, защото досега, по инициативата на едно или друго министерство, безъ да се държи смѣтка за възможността на общинитѣ, се учредиха всевъзможни фондове. И несправедливостта идѣше отъ тамъ, че сръдствата за тѣзи фондове се вземаха отъ редовнитѣ приходи на общинитѣ и че въ много случаи съ тѣзи фондове разполагаше централното управление. Имаше маса несъобразности, благодарение на които ние виждаме да се отива въ известна крайностъ, въ известно увлѣчение и разпиляване на тѣзи фондове. Това не трѣбва да става за въ бѣдеще. Нуженъ е единъ ефикасенъ контролъ, нужно е да се бди върху изразходването на стотинката, но нужно е така сѣщо едни придобити вече финансово-стопански обекти да не бѣдатъ отричани, да не бѣдатъ осѣждани нѣкакъ-си на изоставяне.

Ето защо азъ препорѣчвамъ и бихъ молилъ г. г. народнитѣ представители, като взематъ предъ видъ тия съображения, които тукъ изтъквамъ, и тия, които други народни представители сигурно ще посочатъ, да запазимъ този фондъ, защото се касае, както ви казахъ, за задоволяване на една социална, на една обществена нужда.

Въ чл. 6 се казва: „Дължимитѣ отъ общинитѣ суми за минали години отъ ненаправени вноски къмъ сѣществу-

ващитѣ по закона фондове — съ изключенията, които се посочватъ — сѣщо така и неизплатенитѣ досега дългове на градскитѣ и селски общини къмъ тия фондове се заличаватъ“. Г. г. народни представители! Въ свръзка съ това трѣбва да се постави и въпросътъ, както ще стане съ ония постановления на смѣтнитѣ палати, съ които отчетници, секретарь-бирници сѣ задължени да заплащатъ известни суми, които тѣ не сѣ внесли, поради липса на подобни сръдства, въ съответнитѣ фондове. Има маса такива постановления и сега, когато ние искаме да се ликвидираме съ едно положение, което е тежко, безспорно, ще трѣбва да имаме и този въпросъ предъ видъ. Ще трѣбва тия постановления да бѣдатъ отменени или по-право да бѣдатъ ревизирани; трѣбва да се върнатъ въ съответнитѣ смѣтни палати, за да бѣдатъ освободени отъ плащането на суми отчетницитѣ, които сѣ начетени. Несправедливо е единъ секретарь-бирникъ да понесе последствията отъ невъзможността на общината да плаща своитѣ си задължения къмъ едни или други фондове. Той би изпълнилъ своитѣ задължения, ако имаше сръдства. Понеже законътъ въ туй отношение бѣше отишел до крайностъ, като задължава отчетника, има или нѣма сръдства, да внася сумитѣ въ тия фондове, безспорно, на тая несправедливостъ трѣбва сега да се тури край.

Има така сѣщо маса глоби, наложени на кметове и секретарь-бирници, загдето тѣ не сѣ внесли тѣзи суми въ фондоветѣ. И съ това положение ще трѣбва да се ликвидира.

Законопроектътъ, отъ друга страна, споредъ наредбата на чл. 9, прави известно облекчение на общинитѣ по отношение на заемитѣ имъ. Азъ не можахъ да схвана ясно мисълта на преждеговорившия, г. Тодоровъ, защо иска той чл. 9 да се премѣкне.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Той говори за чл. 10 — съборка цифрата.

Т. Кънчевъ (д. сг. Ц): Азъ смѣтамъ, че една отъ сѣществениѣ наредби на законопроекта е именно тая — чл. 9. Чрезъ нея чисто и просто се прави една отсрочка за три години, презъ който периодъ ще се плащатъ само лихвитѣ, а изплащането на заемитѣ ще става въ продължение на 30 години. Безспорно е, че това ще създаде само едно морално облекчение на общинитѣ. Защото чисто и просто тѣ нѣма да бѣдатъ заставени да отговарятъ на въпроса: „Защо не предвиждате сръдства?“ — „Защото нѣмаме“. Сега се освобождаватъ отъ това задължение да отговарятъ. И, следователно, облекчението, което имъ се прави, е облекчение отъ морално естество.

Ето защо, спирайки се на това обстоятелство отъ чисто морално естество, азъ считамъ — въ продължение на мисълта, съ която почнахъ бележитѣ, които права — че ще трѣбва паралелно съ това да се погрижимъ за намиране на едни действителни приходи. Ако не се осигурятъ на общинитѣ приходи, азъ считамъ, че въ случая този законопроектъ, както ви казахъ, ще се яви само като едно усилие, много похвално, за да се направи известно облекчение, което реални резултати нѣма да даде. Ще трѣбва да се създадатъ, да се намѣрятъ устойчиви и еластични приходи на общинитѣ. Ще трѣбва известни приходи, които държавата има, да прехвърли чисто и просто, както бѣше по-рано, върху общинитѣ. Ще трѣбва да се даде възможностъ на самитѣ общини да могатъ да облагатъ известни произведения, известни продукти въ тѣхния районъ, съ такси, съ тежести, подъ ефикасния контролъ на централната властъ. Ако не осигуримъ приходи на общинитѣ, безспорно е, че поставената задача нѣма да бѣде разрешена, че ние нѣма да бѣдемъ на нейната висота, че труднитѣ, съ които ще има да се борятъ общинитѣ, ще продължаватъ да се засилватъ.

Какво се прави съ законопроекта по отношение на приходитѣ? Въ чл. 16 се казва, че плащанията на задълженията спрямо общинитѣ се ползуватъ съ сѣщата привилегия, каквато привилегия иматъ и държавнитѣ данѣци. Първа привилегия иматъ данѣцитѣ, втора привилегия — общинскитѣ вземания. Това е много хубаво. Въ чл. 16 се казва, че когато известно лице има да получава сума отъ община, окръгъ или отъ държавата въ размѣръ по-голѣмъ отъ 5,000 л., трѣбва да представи удостоверение, че си е изплатило общинскитѣ данѣци. Това и сега се практикува въ много общини. И това е добро. Но това е всичко, а то е съвършено недостатъчно. Азъ бихъ молилъ, паралелно съ наредбитѣ, които се съдържатъ въ чл. 16, да се обсъди въпросътъ за приходитѣ, изброени въ глава III на приетия на първо четене законопроектъ за общинитѣ на г. Ляпчевъ. Тамъ сѣ изброени редица приходни източници, които биха

могли, безспорно, да бъдат предметът на нашето обсъждане и тук, и въ комисията, за да може не само така инцидентно да се прави законодателство, чрез което ще се облекчават общините, но за да може по-системно и по-стройно да се направи нѣщо ефикасно, чрез което да се задоволят крещящите нужди на общините.

Минавамъ къмъ чл. 18, въ който се говори за образуване на отдѣлни общини или по-право за групиране на общините. Азъ считамъ, че и тукъ много инцидентно една наредба отъ организационенъ характеръ, а не отъ преходенъ, отъ ликвидационенъ характеръ, се вмѣква въ този членъ на законопроекта. Съгласно постановлението, което се съдържа въ чл. 18, прокарва се една механическа мѣрка: щомъ общината има 250 къщи и достатъчно сѣдства за посрѣщане бюджетните нужди — тя може да остане и за въ бъдеще община. Въпросътъ, г. г. народни представители, не може така леко, нѣкакъ-си така механически да бъде разрешенъ. Не може да се вземе този критерий, защото на следния денъ, следъ като се прокара тази мѣрка, чрезъ която ще искате да образувате новите общини и да закриете маса други, ще срещнете голѣми мъжнотии отъ сериозно естество, а не само отъ локаленъ патриотизъмъ, съ които ще има да се справяте. Защото има въпроси отъ топографически характеръ, има въпроси на съобщения, има села полски, има села балкански, има села погранични. При всѣки единъ отдѣленъ случай вие ще трѣбва да правите специални проучвания. Ако поставите този критерий, вие ще трѣбва да обедините въ една община по нѣкога села, които отстоятъ едно отъ друго по на 10—12 и позече километри.

Г. Мирски, черпейки данни отъ една статия, печатана въ в. „Защита“, приведе примѣръ за Еленската околия. Тамъ има 273 населени пункта при 28 общини. Вие ще видите, че тамъ 7 или 8 отъ общините нѣматъ този минимумъ отъ 250 къщи. Ще трѣбва сега туй население, което е разположено въ единъ голѣмъ районъ, съкращавайки административните му центрове, да го заставите да извърви още по-голѣмо разстояние, за да отиде до административния си центъръ — общината. Въ балканските селища, следователно, този критерий практически нѣма да бъде приложенъ — ще бъде невъзможно да се приложи.

С. Ризовъ (з): Възможно е, г. Кънчевъ. Самото население го иска, защото не може да издържа общините.

Т. Кънчевъ (д. сг. Ц): Г. Ризовъ! Съображението, че не може да се издържа общините, безспорно, е съображение отъ финансовъ характеръ съ значение, но утре Васъ самия ще Ви видя начело съ делегации, депутации отъ една или друга община, която се е закрила, да дойдете тукъ да молите да не става това. Азъ не казвамъ, че то не трѣбва да стане въ известни случаи, но трѣбва да бъдемъ особено грижливи, когато ще искаме да поставимъ условията, при които то ще стане. Защото тамъ, където то може да бъде лесно реализирано, самото население ще съдействиува и ще го иска, но има погранични села, където това не може и не трѣбва да стане; има балкански села, където не можете да намѣрите за една община даже 150 къщи!

С. Ризовъ (з): И при днешното положение може, само ако държавата отстъпи на общините ресурси. Нека имъ отстъпи, напр., беглика, поземелния данъкъ, тѣ ще могатъ да съществуватъ.

Т. Кънчевъ (д. сг. Ц): Затова азъ казвамъ, че, когато говоримъ за облекчение на общините, безспорно, ще трѣбва на първо мѣсто да поставимъ въпроса за намиране сѣдства. Защото, ако едно лице дължи грамадни суми и вие му кажете: „Тия суми вие ще платите следъ 3, 5 или 10 години“, вие го олекчавате отъ терзанията, на които е изложено въ настоящия моментъ, но вие не го олекчавате отъ неговите задължения. Ако казвате на общините: ще платите вашите задължения за 30 години, а въ продължение на 3 години ще плащате само лихви, вие ефикасно олекчение не имъ правите. Това е моята мисълъ. И затуй азъ казвамъ, че ще се получи олекчение, само ако се дадатъ сѣдства, ако се дадатъ приходи на общините, реални, устойчиви, еластични, за да може, съобразно съ тия сѣдства, общините да развиватъ своята културно-стопанска дейностъ. А общината отъ денъ на денъ се натова и отъ държавата, и отъ живота съ вършенето на такава дейностъ. Общината престана вече да бъде единъ чисто административно-полицейски органъ или посрѣдникъ; социалните задачи, които тя има да изпълнява: задачи за благоустройство, задачи за просвѣта, здравни задачи, общо-културни задачи и т. н., растатъ всѣки денъ. Трѣбва, отъ

друга страна, да се създадатъ и стопански предприятия, чрезъ които общината да може да си осигурява тия сѣдства. И въпросътъ е поставенъ отъ живота, въпросътъ е поставенъ отъ всички тия, които сѣ се занимавали съ тия задачи, действително тѣ тежки за разрешение, а ние тукъ съ този законопроектъ вървимъ по пътя на най-лекото съпротивление: ще отсрочимъ нѣкои плащания, ще намалимъ, ще съкратимъ известни фондове, и само това! Чрезъ това, казвамъ, една ефикасна подкрепа, едно рационално разрешение на единъ голѣмъ общественъ въпросъ не се дава.

Въ реда на тия мисли азъ ще кажа, че свършено немѣстно въ алинея последна на чл. 18 се иска съдействието, арбитражътъ на мировия сѣдия, когато има да се разрешаватъ известни спорове въ свръзка съ обединяването на нѣколко общини. Азъ смѣтамъ, че окръжните съвети и постоянните комисии ще трѣбва въ туй отношение, съ съдействието на административната властъ, да дадатъ своето съдействие. Постоянните комисии при групиране на общините ще могатъ да изиграятъ една полезна роля. Но да предоставите на единъ мирови сѣдия, който може би днесъ или вчера е отишълъ въ известно селище, въ известна околия, като арбитъръ да ви разрешава въпроси за пасища, за балтащи, за землища и т. н., гдето има да се обсъждатъ разни въпроси, свързани и съ стопански интереси и т. н., това не може, това не трѣбва да стане.

Тукъ ще направя една бележка въ връзка съ облекчението, което се дава по чл. 9 отъ законопроекта. То се дава само на известни общини — чл. 10 — „чието затруднено финансово положение се констатира съвмѣстно съ органите на Дирекцията на държавните дългове и Министерството на вътрешните работи и народното здраве“.

Органите на Дирекцията на държавните дългове въ единъ кратъкъ периодъ отъ време ще трѣбва да се занимаятъ съ положението на 97 градски общини и на 2554 селски общини.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Въпросътъ се касае за заеми, които сѣ предъ Дирекцията на държавните дългове. И тѣ сѣ само десетки селски общини въ България, освенъ градските.

Т. Кънчевъ (д. сг. Ц): Азъ ще ви кажа, че техниката или начинътъ, по който ще трѣбва да се разреши този въпросъ, ще отнеме време. Азъ смѣтамъ, че сведенията трѣбва да се получатъ чрезъ съответните постоянни комисии и то въ най-кратко време, . . .

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Дирекцията знае най-добре тѣзи сведения. Тя има таблото за всѣка община въ това отношение.

Т. Кънчевъ (д. сг. Ц): . . . защото общините сега приготвятъ своите бюджети и трѣбва да знаятъ кои отъ тѣхъ ще бъдатъ облекчени и кои нѣма да бъдатъ облекчени. Ето защо смѣтамъ тази процедура, както се установява, за процедура, която нѣма да даде резултати въ скоро време.

Г. г. народни представители! Въ свръзка съ облекчението, които се правятъ тукъ, се повдигна въпросъ не за реформиране, а за премахването на училищните настоятелства. Г. Каназирски и г. Цанковъ, като взематъ предъ видъ, че отъ бюджетите на училищните настоятелства, които възлизатъ на 150.000.000 л., се харчатъ около 1/3, 40 и нѣколко милиона лева, за персоналъ, считатъ, че ще се облекчи положението на общините, ако разходите за издръжката на училищните настоятелства се премахнатъ и тѣхната служба се предаде къмъ съответните общини. Азъ считамъ, че това е една крайностъ. Училищните настоятелства сѣ една жива необходимостъ, чрезъ която училището се свързва съ гражданството. Тѣ не сѣ продуктъ на една случайна законодателна инициатива, тѣ сѣ продуктъ на нуждите на нашия животъ; тѣ сѣ свързани съ голѣми традиции и тѣхната дейностъ е дала резултати. Когато се говори за тѣзи разходи отъ 40—45 милиона лева, не трѣбва да се мисли, че това сѣ разходи, които се взематъ само отъ училищните настоятели. Издържа се маса персоналъ въ училищата, маса прислужници и т. н. Независимо отъ това, училищните настоятелства иматъ да се грижатъ за едно голѣмо училищно богатство, което възлиза на милиони. Училищните фондове възлизатъ на значителна сума. Всѣкога трѣбва да се намиратъ сѣдства за строежъ, за поддържане на училища, за развитие на учебното дѣло, за подобрене на училищните помѣщения и т. н., а тази грижа, ако я дадете на единъ помощникъ-кметъ, както се предлага, или на самата община, това ще бъде една странична грижа. Училищните настоятелства

трябва да останат като самостоятелни юридически лица, съ право да могат да защитават отделно училищните интереси, съ специалната грижа да се занимават тѣ съ просвѣтното дѣло при единъ отстраненъ партизански елементъ — сложенъ настрана — и при едно съзнание за изпълнение на граждански дългъ, поставено на първо мѣсто. Защото съ течение на времето задачите, които животътъ налага на нашето училище, задачите, които животътъ налага на училищните настоятелства, ставатъ все по-тежки, по-широки и по-отговорни. Това сѣ социални и просвѣтни задачи, това сѣ здравни и хуманитарни задължения, трапезарии, лѣтoviща, безплатни учебници и пособия, игрища, лѣтни и климатически станции, професионални курсове, вечерни и недѣлни училища, допълнителни курсове за останали само съ прогимназиално образование и т. н. и т. н. Тѣзи грижи вие не може да ги възложите на хора, повече или по-малко случайно заинтересовани, да се грижатъ съ учебното дѣло. Вие не може да възложите, напр., на единъ софийски помощникъ-кметъ голѣмата грижа за учебното дѣло въ София, защото тамъ трѣбва да има само изпълнение на дългъ, тамъ се иска повече трудъ, тамъ се иска повече инициатива, тамъ има по-малко служби, има по-малко надничари и можемъ да дойдемъ до положението, че единъ, втори, трети помощникъ-кметъ да не иска това ведомство, защото тамъ не ще може да се пласира излишекътъ отъ приятели, които търсятъ да приложатъ своитѣ способности въ една областъ, на която въ сѣщностъ сѣ съвсемъ чужди.

Ето защо, ако ние искаме да вървимъ въ единъ пътъ на последователностъ, въ единъ пътъ на разширение на една обща културно-просвѣтна дейностъ, тѣзи институти трѣбва да ги запазимъ, но тѣ трѣбва да бждатъ реформирани. Въ тѣхъ трѣбва да влизатъ по право известни лица компетентни: директорътъ на прогимназията, главниятъ учителъ, свещеникътъ, а сѣщо така и лица съ образователенъ цензъ, избрани отъ населението. И понеже се касае за икономии, службата училищенъ настоятел да бжде почетна — да не се плаща. Ще намѣрите въ всѣко село, въ всѣка община почтени хора, които ще искатъ да приобщиатъ безплатно усилията си къмъ изграждане на едно културно-просвѣтно дѣло, да изпълнятъ единъ свой дългъ. Имате и бивши учители, имате и бивши подофицери и много други добри граждани, които ще искатъ доброволно, безъ заплаща да изпълнятъ единъ общественъ дългъ. Ето защо ние трѣбва да вървимъ по пътя на реформирането на института, но не по пътя на премахването му. Идентъ, които се лансираха тукъ въ противенъ смисълъ, сѣ отражение на една крайностъ.

Ц. Таслаковъ (л): Тѣкмо обратни резултати ще даде.

Т. Кънчевъ (д. сг. Ц): Спирайки се върху този въпросъ, азъ считамъ, безспорно, че и той е единъ отъ въпроситѣ, съ които ще трѣбва да се занимае управлението и специално, понеже този въпросъ нѣкакъ-си е общъ. Министерството на вътрешнитѣ работи и Министерството на народната просвѣта. Този въпросъ ще трѣбва да получи въ най-скоро време своето разрешение и то отъ тѣзи две министерства съвмѣстно, защото, докато въпросътъ за срѣдства е отъ ведомството на Министерството на вътрешнитѣ работи и на общинитѣ, въпросътъ за организацията на училищнитѣ настоятелства е, безспорно, отъ ведомството на Министерството на народната просвѣта. Нека се надѣваме, че и така постановениятъ въпросъ ще намѣри своето разумно разрешение, а не да се отива отъ една крайностъ къмъ друга.

Г. г. народни представители! Настоящиятъ законопроектъ само поставя въпроситѣ на обсъждане, той не ги разрешава. Той даде възможностъ тукъ да се занимаемъ съ тѣзи въпроси, да ги видимъ колко сѣ тѣ широки, колко настойчиво се поставятъ тѣ предъ общественника и предъ политика, за да намѣрятъ тѣ своето разрешение. Но докато не се създаде въ общинската управа единъ духъ на приемственостъ, а не само на грубо опартизаниване, докато не се създаде една стабилностъ и една автономия въ финансово-стопанското положение на общината, докато не се създаде една стабилностъ на отчетническия персоналъ, вие нѣма да допринесете съ тѣзи измѣнения на закона нѣщо сѣществено за разрешението на поставениятъ голѣми обществени въпроси.

Въпросътъ за стабилността на персонала е единъ отъ жизненитѣ въпроси. Нѣмате ли вие стабиленъ отчетнически персоналъ, чието положение да бжде гарантирано, което да не зависи отъ единъ или другъ дешенъ или утрешенъ кметъ или общински съветникъ, нѣмате ли, казвамъ, стабилизирано това положение, вие не ще можете да стабилизирате и приходитѣ, не ще можете да ги събирате редовно, защото всѣкога силниятъ, който и да

бжде той, ще тормози бирника или секретаръ-бирника, който иска да изпълни своя дългъ. Ще трѣбва тази стабилностъ, безспорно, да бжде поставена на здрави начала. Ще се иска цензъ образователенъ, но ще се иска сѣще временно отъ тѣзи, които ще изпълняватъ тѣзи отговорни служби, заедно съ изпълнение на своя дългъ, да не излизатъ отъ онѣзи рамки, които се налагатъ отъ служебнитѣ имъ задължения. Уволнението на отчетническия персоналъ не трѣбва да бжде въ ръцетѣ на администрацията, не трѣбва даже да бжде въ ръцетѣ на общинскитѣ съвети. Ще трѣбва да се организиратъ дисциплинарни съвети, тѣй както вече ги имаме въ други области, въ които дисциплинарни съвети ще има представител на сѣдебната властъ, ще има представител на изборнитѣ служаци, ще има представител на администрацията, на окръжния управителъ. Въ тѣзи дисциплинарни съвети ще се обсъжда виновността на отчетника — следъ една ревизия ще му се даде възможностъ да се защити.

Гарантирате ли му вие стабилностъ, азъ съмъ убеденъ, че той ще бжде взискателенъ спрямо всички при събирането на ония суми, които се дължатъ на общината. Нека не си затваряме очитѣ, а да констатираме тукъ, че ако една голѣма частъ отъ очакванитѣ постъпления не отива въ каситѣ на общинитѣ, това се дължи до голѣма степенъ на обстоятелството, че не всѣкога секретаръ-бирникитѣ сѣ достатъчно настойчиви и взискателни спрямо едни или спрямо други длъжници при събиране на сумитѣ, които се дължатъ на общинитѣ.

Въпросътъ, следователно, за стабилизирането на отчетническия персоналъ — не само на секретаръ-бирника, но и на финансовия агентъ, контролоръ и др. — е въпросъ, който се поставя на обсъждане, предизвикано отъ внесения законопроектъ.

Тукъ се казаха неласкави приказки по адресъ на секретаръ-бирническия персоналъ. Доколкото си спомнямъ, г. Цановъ каза много силни думи. Азъ считамъ, че секретаръ-бирникътъ е единъ пионеръ на култура, пионеръ на творческо дѣло. Гарантирайки му по-голѣма стабилностъ, той ще разшири своята полезна дейностъ. Вѣрно е, че има хора, които злоупотрѣбяха и злоупотрѣбаватъ съ своето положение по много причини, но една отъ причинитѣ е до известна степенъ и нестабилността на тѣхната служба. Тамъ, въ затѣтената община, справяйки се съ маса мѣжнотии и маса трудности, тѣ сѣ въ сѣщностъ едни отъ главнитѣ стълбове въ общинското управление. Ако въ общината нѣма единъ добъръ секретаръ-бирникъ, вие не можете да имате единъ добре подреденъ бюджетъ, вие не можете да имате една добре организирана служба. Повече или по-малко, общинскиятъ кметъ е едно случайно лице, у което напразно вие ще търсите компетентностъ, отъ което напразно ще искате отговорностъ. Въ повечето случаи, когато тия лица ги обремените съ всевъзможни задължения, постановления и т. н., тѣ чисто и просто ставатъ жертва на тѣхното невежество, защото въ партизанскитѣ състезания не всѣкога най-способнитѣ и най-компетентнитѣ изплува на обществената повърхностъ. Азъ си спомнямъ следния афоризъмъ: „На повърхността изплува празното, кухото, а златото, като потекло, остава долу“. На обществената повърхностъ, при общественитѣ боричкания, вие не всѣкога виждате компетентния и подготвения да бжде горе, да бжде ръководящъ, да бжде факторъ. Често пъти случайниятъ, лекитъ, този, който не може да се наложи съ авторитета на една компетентностъ, се налага съ срѣдства, които сѣ отрицание на една обществена, полезна работа.

Г. Ганевъ (з): Особено презъ времето на Сговора бѣше тѣй.

Т. Кънчевъ (д. сг. Ц): Недейте ме кара да се спирамъ повече по този въпросъ. Азъ смѣтамъ, че по него не трѣбва да говоримъ партизански, а трѣбва да говоримъ съ едно по-издигнато обществено разбиране.

Г. Ганевъ (з): Точно тогава бѣше тѣй.

Т. Кънчевъ (д. сг. Ц): Ще трѣбва да се осигури и приемственостъ въ управлението на общината. Призна се отъ всички тукъ, че има нѣщо порочно въ начина, по който се установява днесъ общинското управление у насъ, че тия постоянни бلاميриши, че тия постоянни паразити между едни и други общински съветници сѣ единъ голѣмъ недѣлгъ, съ който управлението трѣбва да се справи. По какъвъ начинъ? Като кметътъ бжде избираенъ направо отъ гражданитѣ ли, или като бжде избранъ отъ общинския съветъ, макаръ и да не е общински съвет-

никъ? Това сж едни въпроси, които хлопатъ на вратата на нашия законодател днесъ, които чакатъ разрешение отъ васъ, г. г. народни представители, защото този начинъ, който досега се практикува, ще се съгласите, че е начинъ, криещъ много отрицателни страни и нито една положителна. А безспорно е, че чрезъ общинитѣ има да се върши голѣмо обществено строителство. Българскиятъ гражданинъ чувствава властта, чувствава държавата, ако щете, чувствава колективността главно чрезъ общината. Отъ раждането до смъртта, той е въ контактъ само съ общинскитѣ органи, защото тѣ сж проводницитѣ и на държавнитѣ служби, защото тѣ сж въ непосредственъ контактъ съ самитѣ граждани, защото навсѣкжде вие ще видите да се иска отъ общинскитѣ органи да изпълнятъ едно или друго задължение, да предприематъ една или друга мѣрка спрямо гражданитѣ. И, следователно, нуждата общинското управление да бѣде добре организирано, да бѣде стабилизирано до възможнитѣ крайни предѣли, се налага. И затуй се поставя въпросъ за по-дълъгъ срокъ въ службата на кмета; затуй трѣбва да се намѣри начинъ да бѣде стабилизирано положението на общинския кметъ.

Казахъ нѣколко думи и за стабилизирането на общинскитѣ приходи. Чрезъ случайни кърпежи, чрезъ случайни инициативи, които тукъ, въ Народното събрание, въ пленума, ей така да се взематъ и да се правятъ предложения, не може да се отиде надалечъ. Ще трѣбва да се извърши една системна, една къртовска работа, която сж едно основно проучване на стопанскитѣ и финансови възможности да осигури на общинитѣ нуждитѣ срдѣства. Не стане ли това, общинитѣ ще вегетиратъ, общинитѣ ще харчатъ суми главно за административни разноси, но никогата тѣ не ще могатъ да изпълнятъ онѣзи голѣми обществени, социални задачи, които имъ се налагатъ. Защото днесъ държавата не може да изпълни задълженията си, които тя има като такава, камо ли да може да проникне въ низинитѣ тамъ при всѣка една отъ общинитѣ, за да задоволи и нейнитѣ мѣстни нужди.

Мѣстното самоуправление, тъй както то е учредено въ чл. 3 отъ конституцията, безспорно, трѣбва да намѣри и единъ реаленъ, практически и резултатенъ изразъ чрезъ една системна законодателна дейностъ.

И правейки тѣзи бележки по този законопроектъ, считайки, че той е единъ опитъ, едно похвално усилие, за да се облекчи положението на общинитѣ, азъ пожелавамъ, щото въ комисията да бѣдатъ разширени рамкитѣ, въ които този законопроектъ е поставенъ, и, вмѣсто да имаме впоследствие, ако го приемемъ така, както той е предложенъ, само единъ законъ, който би създавалъ единъ елементъ на едно морално, на едно психологично облекчение, нека създадемъ единъ законъ, който да даде действително едно материално, едно рационално облекчение на нашитѣ общини. Така, смѣтамъ, ние ще изпълнимъ най-добре своя дългъ. (Ръкоплѣскания отъ сговориститѣ — крило Цанковъ)

Председателстващъ Н. Захариевъ: Има думата на-родниятъ представител г. Цвѣтанъ Стоянчевъ.

Ц. Стоянчевъ (з): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Общинитѣ сж най-малкитѣ поддѣления на държавната властъ и най-близкитѣ до народа. По-близкъ представителъ на властта до народа отъ общинскитѣ управления нѣма. Въ лицето на общинската управа народътъ вижда управата и на държавата. Въ зависимостъ отъ това, каква е общинската управа, често пѣти се сѣди, и то съ право, въобще за управата и на държавата.

Общинското управление у насъ не е само създаване на конституцията: то си е съществувало въ известни рамки още отъ преди освобождението. Конституцията санкционира само положението, въ което бѣха нашитѣ общини. Безспорно, че общинитѣ отъ преди освобождението се занимаваха изключително съ стопански мѣроприятия, съ благотворителностъ и съ просвѣта. Следъ освобождението на България общинитѣ сѣнатовариха и съ нови функции. И въ зависимостъ отъ развитието и напредъка на държавата и въ зависимостъ въобще отъ състоянието на работитѣ у насъ, общинитѣ сж приемали и добивали и нови функции.

Обстоятелството, че измѣненията на законитѣ за градскитѣ и селскитѣ общини сж доста значителни, може би достигатъ вече до 30, че тѣ вече не се помнятъ, показва само, че общинитѣ действително живѣятъ заедно съ народа и че законодателтъ само се е мѣчилъ да догонва времето и да узаконява функциитѣ, които сж си присвоявали общинитѣ, по силата на обстоятелствата, въ които живѣятъ. Действително, най-много измѣнения, които сж

правени, сж правени по отношение приходитѣ на общинитѣ. И днесъ новото измѣнение, съ което сме сезирани, ако не намира нови приходи на общинитѣ, цели да облекчи общинитѣ отъ задълженията, които сж натрупали въ продължение на десетки години къмъ разнитѣ фондове, къмъ държавата за учителски заплати и отъ задълженията къмъ кредитнитѣ учреждения, отъ които сж сключвали заеми за разни инициативи.

Но не е само финансовата немоощъ на общинитѣ, която трѣбва да ни интересува. Общинитѣ, за да може да изпълнятъ своитѣ функции, своето назначение, ще трѣбва да се издигнатъ на известна висота. Тѣ при това положение, въ което сж поставени, не могатъ да играятъ оная роля, която би трѣбвало да играятъ въ нашия общественъ и стопански животъ, бихъ казалъ. Съ дейността си общинитѣ често пѣти дерогиратъ законитѣ, изпреварватъ ги. Липсата на законодателство за общинитѣ само спѣва тѣхната дейностъ и тѣ кретатъ.

Отъ дълго време се говори у насъ за измѣнение закона за общинитѣ. Не можемъ да вмѣнимъ въ вина на днешното управление, че не ни е занимало съ този въпросъ. Единъ голѣмъ въпросъ е измѣнението на закона за общинитѣ. Не може да се откаже, че миналото управление се опита да разреши този въпросъ, като внесе единъ голѣмъ законопроектъ, който по начало биде одобренъ отъ всички групи, обаче, следъ като биде разгледанъ и мина на първо четене, не можа да види по-нататкъ бѣлъ свѣтъ. Не може да се вни днешното правителство, че не го е извадило на-ново на бѣлъ свѣтъ, защото то има да се справя съ много други въпроси.

Много сж дефектитѣ, които иматъ нашитѣ общини. Трѣбва да осѣдимъ практиката, която се е създавала у насъ по отношение рекрутирането на общинскитѣ съвети и избирането на кметове. Кога повече, кога по-малко, общинскитѣ съвети обикновенно сж били подъ постоянната пресия на държавната властъ, като сж били заставяни да изпълняватъ нейнитѣ нареждания или да взематъ решения, каквито на тая властъ сж угодни. Автономията на общинитѣ, при наличността на тия действия отъ страна на държавата, е свършено илюзорна. Особено въ миналото общинскитѣ съвети просто не се чувстваха като самоуправителни тѣла. Тѣ не смѣха да се проявятъ въ никаква инициатива, ако предварително не е одобрена отъ горе, и въобще тѣ бѣха обезличени. Често пѣти тѣ държеха на чело на общината личности, които сж изгубили всѣкакво име и уважение между съгражданитѣ или съселанитѣ си, само затѣва, защото сж угодни на централната властъ. Имаше кметове, които бѣха станали чисто и просто дерибей, а това, безспорно, уронваше автономността на общината и спѣваше свободното проявление на нейнитѣ избраници.

За кметския институтъ у насъ, за който и колегата Кънчевъ преди малко говори, трѣбва да се направи нѣщо. Натискътъ на администрацията да бѣдатъ избирани за кметове угодни не партизани, а не да се избиратъ свободно отъ общинскитѣ съвети за кметове най-почтенитѣ хора, които биха могли съ своитѣ действия и съ своя авторитетъ да оправятъ работитѣ на общинитѣ най-добре, безспорно, свежда авторитета на кметския институтъ до нула. Неговото съществуване въ повечето отъ нашитѣ общини дори не се чувства. Кметътъ като че-ли е едно добре платено приложение въ общинската управа, обаче неговата деятелностъ не се изразява въ нищо. Особено общинскитѣ съветници често пѣти се занимаватъ съ бламиране на кмета, ръководени отъ потици, които нѣматъ нищо общо съ интереситѣ на общината — само отъ потици службогонски. Разбира се, че всичко това допринася за упадѣка и накръняване авторитета на кмета.

Не може да се отрече, при днешното състояние на общинитѣ, че душата на общината това е секретаръ-бирникътъ. Често пѣти секретаръ-бирникитѣ сж ненавиждани отъ населението или отъ известна мѣстна партийна организация, но когато тая партийна организация овладѣе общинската властъ чрезъ свои представители, които нѣкога сж осѣждали дейността на секретаръ-бирника, защото сж смѣтали, че секретаръ-бирникътъ трѣбва да бѣде малко повече контролиранъ и стегнатъ, тия представители, кметъ и помощникъ, ставатъ най-добри приятели на секретаръ-бирника. Това става, защото тѣ самитѣ не сж компетентни и защото секретаръ-бирникътъ е свикналъ — бидейки често пѣти жертва на партизанскитѣ страсти въ селото си — бързо да се приспособява къмъ всички, които идватъ съ намѣрение да го унищожаватъ, става имъ необходимъ и по този начинъ продължава своята служба въ общината. Иначе той рискува всѣки денъ да бѣде уволненъ.

Секретарь-бирникът като-че-ли трѣбва да бѣде човѣкъ съ енциклопедически познания. Той отправлява цялата работа на общината, а работата на общината е въ миниатюръ работата на държавата. Приложението на всички закони е въ ръцетѣ на секретарь-бирника и затова съ него трѣбва да се носимъ твърде осторожно. Ето защо ние трѣбва да помислимъ за него.

Това сѣ нѣколкото бележки, които имахъ да направя по общинската управа у насъ. Тѣ ме навеждатъ на мисълта, че е необходимо да се създаде у насъ едно ново всеобемно законодателство, което да тури редъ въ селскитѣ и градски общини.

За да не се спирамъ после, само мимоходомъ ще спомена за другъ единъ институтъ, който нѣма свои приходи, а се ползува отъ приходитѣ на общинитѣ — това сѣ училищнитѣ настоятелства. Стана въпросъ за унищожаване училищнитѣ настоятелства. Смигна се, че тѣ сѣ паразитно учреждение, че тѣ не допринасятъ нищо, че свършено лесно е да бждатъ премахнати и замѣнени отъ общинскитѣ съвети. Бихъ казалъ, че има какво да се направи тамъ, но да се унищожатъ тѣ, смѣтамъ, че е още прибързано и необмислено. Напримѣръ, би могло каснерската служба при училищнитѣ настоятелства да се из земе отъ тѣхъ и предаде пакъ на секретарь-бирника, който нѣкога бѣше отчетникъ на настоятелството, защото между училищнитѣ настоятели въобще не се намиратъ отчетници, които да могатъ да боравятъ съ бюджета и които да внесатъ нуждната гаранция. Съ бюджета на училищнитѣ настоятелства боравятъ обикновено главнитѣ учители или директоритѣ на прогимназиитѣ, а отговорността носятъ тѣзи, които по закона се считатъ за отчетници. Може да се реформира училищното настоятелство, но да се каже, че този институтъ въобще е вреденъ, азъ не намирамъ, че тая констатация е вѣрна и че би следвало да се уловимъ на нея и да отидемъ въ тази крайностъ — да го унищожимъ.

П. Попивановъ (з): Училищното настоятелство има право да избира главния учител за касиеръ.

Т. Кънчевъ (д. сг. Ц): Трѣбва цензъ образователенъ за училищнитѣ настоятели, а учителитѣ да бждатъ назначавани чрезъ конкурсъ.

Нѣкой отъ мнозинството: Защо сега ви дойде на ума? 8 години управлявахте!

Т. Кънчевъ (д. сг. Ц): Учителитѣ трѣбва да бждатъ назначавани чрезъ конкурсъ.

П. Попивановъ (з): И конкурса го знаемъ какъ става. Презъ ваше време видѣхме какъ става.

Х. Чолаковъ (д): Не е гаранция и конкурсътъ.

Т. Кънчевъ (д. сг. Ц): Въ какво можемъ да намѣримъ гаранция?

Х. Чолаковъ (з): Само въ добросъвестността е гаранцията.

Ц. Стоянчевъ (з): Цензътъ за училищнитѣ настоятели, па и за общинскитѣ съветници, би допринесълъ до известна степенъ, но мене ми се струва, че цензътъ не е най-сигурната гаранция, че избраниятъ може да изпълни задачитѣ, които сѣ му възложени отъ законитѣ, защото често пѣти цензуванитѣ се оказватъ по-неподготвени и по-недеятелни, отколкото тѣзи, които нѣматъ цензъ, но идватъ съ намѣрението действително да вършатъ работа. Често пѣти се констатира, че тѣзи, които нѣматъ цензъ, иматъ повече идеи и може би непознавайки отговорноститѣ, иматъ повече смѣлостъ да ги приложатъ. Тѣ сѣ волеви натури и се чувствуватъ тѣхното присѣствие и въ училищното настоятелство, и въ общинския съветъ.

П. Попивановъ (з): Теодоси Кънчевъ смѣта, че училищнитѣ настоятели замѣстватъ инспекторитѣ и играятъ ролитѣ на инспектори.

Т. Кънчевъ (д. сг. Ц): Нищо подобно.

П. Попивановъ (з): Шомъ искате цензъ, това значи. Училищното настоятелство има съвсемъ друга задача.

Т. Кънчевъ (д. сг. Ц): Зависи какъ разбирате ценза.

П. Попивановъ (з): Цензътъ какъ се разбира?

А. Буковъ (з): Първото нѣщо е да бѣде стогвористъ!

Т. Кънчевъ (д. сг. Ц): Образователниятъ цензъ за една малка община трѣбва да е първоначално образование; за по-голяма община — прогимназиално образование; за Софийската община и за по-големитѣ общини — гимназиално образование.

П. Попивановъ (з): Сигурно юристъ трѣбва да бѣде.

Т. Кънчевъ (д. сг. Ц): Втори цензъ — учителитѣ се назначаватъ чрезъ конкурсъ.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Оставете тия въпроси. Не ги дебатираме сега. Нѣма да ги решаваме сега.

А. Аврамовъ (з): Г. Кънчевъ! Вие произвеждахте отъ стражаръ старши стражаръ, ако убие нѣкого. (Смѣхъ)

Ц. Стоянчевъ (з): Шомъ е въпросъ за цензъ, ще си позволя да кажа една дума. За чиновничеството той е една необходимостъ. Вѣрно е, че ще се наложи, щемъ не щемъ, искайки да стабилизираме известни служби, да прибѣгнемъ къмъ конкурсната система за заемането на известна служба, когато повече цензувани хора биха се явили. Учителството е стабилизирано и би могло да се помисли тамъ за конкурсната система. Най-сетне азъ бихъ казалъ, че въ програмата на Земледѣлския съюзъ една отъ принципнитѣ точки е, че чиновническитѣ служби трѣбва да се заематъ съ конкурсъ. Това е една отъ основнитѣ идеи на Земледѣлския съюзъ. Но не всѣки пътъ конкурсътъ може да се приложи. Ние трѣбва да създадемъ условия, за да може да се приложи. Преди да имате възможностъ да избирате, нѣма какво да въвеждате конкурсната система.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст): И ако нѣма добросъвестностъ у управника, конкурсътъ петъ пари нѣма да струва.

Ц. Стоянчевъ (з): Следъ тия нѣколко общи бележки по общинската управа ще си позволя да направя нѣколко бележки и по представения ни законопроектъ. Още въ началото казахъ, че той има за задача не да намѣри нови ресурси за общинитѣ, а има за задача да премахне голѣмитѣ задължения, които тѣ сѣ натрупали, държейки смѣтка за невъзможността на общинитѣ по-нататкъ да продължатъ своето съществуване, ако носятъ тежеститѣ на тия задължения, които иматъ, които сѣ поели и които продължаватъ да имъ тежатъ. Смѣтало се е, че като се премахне една частъ отъ фондоветѣ, общинскитѣ бюджети ще бѣде значително облекчени. Трѣбва да се забележи, че при подбиране на фондоветѣ, които оставатъ задължителни и които се премахватъ, е имало известна система. Държало се е смѣтка за необходимостта отъ по-нататъшното съществуване на известни фондове и за незадължителността на останалитѣ.

Шо се касае до тия фондове, които сѣ оставени на брой 15, ще трѣбва да ги раздѣлимъ на две, когато ще искаме да опредѣлимъ кои отъ тѣхъ да останатъ, въ зависимостъ отъ важноста, отъ предназначението, което иматъ, и кои трѣбва да бждатъ махнати. Една частъ отъ фондоветѣ сѣ чисто и просто общински данѣкъ къмъ държавни учреждения или къмъ известна фондация. Често пѣти у насъ се законодателствува така, че безъ да очаквате, току виждате, че се създава нѣкоя нова функция на известенъ органъ или пъкъ се създава нѣкое ново задължение за другъ органъ, безъ той да подозира за това, като, разбира се, често пѣти това задължение не се упражнява и носи следъ това известни последици. У насъ често пѣти сѣ закони, нѣмачи нищо общо съ общината, се създаватъ нови фондове. Никой отъ фондоветѣ, които сѣ създадени, не е създаденъ съ нѣкакво лошо намѣрение. Всичкитѣ фондове сѣ създадени съ замисълъ да допринесатъ известно добро въ известно направление на стопанския ни и финансовъ животъ. Обаче казахъ, че нѣкои отъ фондоветѣ чисто и просто се налагатъ на общинитѣ, и общинитѣ сѣ длъжни да отдѣлятъ известна частъ отъ прихода си, за да внесатъ вноски въ тия фондове. И тѣ именно се явяватъ най-тежкитѣ за общинската управа.

С. Ризовъ (з): Въ 1928/1929 г. имаше единъ фондъ за направа паметникъ на революционера Воловъ въ Шуменъ и нашата община гласува суми за тоя фондъ. Каква полза има населението отъ това, че щѣло въ Шуменъ да се направи паметникъ?

Д. Ачковъ (нез): Ей че го каза!

С. Ризовъ (з): Не искамъ да кажа, че нѣма полза отъ паметника, но държавата да го направи.

Ц. Стоянчевъ (з): Създаватъ се и такива фондове при общинитѣ, за които не се отдѣля отъ общинскитѣ приходи, а се създаватъ нови приходи за тѣхъ. Особено съ законитѣ, съ които се цели подобриенето на земледѣлното и скотовѣдството, се създаватъ фондове, за които се търсятъ нови приходи, безъ да се засѣгатъ съществуващитѣ приходи на общинитѣ. Тия фондове, които сѣ създадени по този начинъ, не тежатъ на общинитѣ и смѣтамъ, че противъ тия фондове общинитѣ никога нѣтъ не биха се изказали. Обаче другитѣ фондове, безспорно, тежатъ. И много добре стана, че голѣма частъ отъ тѣхъ се премахва и че останалитѣ се подреждатъ споредъ тѣхната важностъ, за да можемъ да знаемъ по-нататѣкъ кои отъ тѣхъ ще съществуватъ и кои не.

Между фондоветѣ, създадени съ разни законодателства, е и фондътъ за обезщетяване на притежателитѣ на конфискувано месо и за кланичното дѣло. Тоя фондъ, който не тежи върху приходитѣ на общината, а има свои собствени приходи, намѣрени специално за този фондъ, които по настоящия законопроектъ ще отидатъ въ общитѣ приходи на общината, е поставенъ сега въ факултативнитѣ фондове; значи, не е счетенъ, че е излишенъ, обаче е счетено, че може да бѣде задължителенъ или незадължителенъ и приходитѣ, които се събиратъ по него, не се премахватъ, а ще продължаватъ да съществуватъ.

Г. г. народни представители! Ние се мѣчимъ всѣки денъ и всѣки частъ се опитваме да създадемъ условия за преуспѣване на нашето земледѣлие и скотовѣдство. Съ специални законоположения ние се мѣчимъ да повдигнемъ тия отрасли на основния поминѣкъ у насъ. Обаче често пѣти, може би по недоглеждане, не предвиждаме отдалечъ условията, които биха стимулирали развитието на тия отрасли. Най-главниятъ стимулъ въобще за производството, това е пазарътъ. Не създадете ли пазаръ, каквито щете препорѣки, каквито щете поощрения да правите, вие не може да повдигнете известна култура, да създадете единъ новъ поминѣкъ. Ако, обаче, вие имате пазаръ за известна култура, нашиятъ селянинъ ще я обработва, защото е доказалъ, че е лесно възприемчивъ, добре схваща своитѣ интереси, много лесно се приспособява къмъ новата конюнктура, за да я използва. За фонда за кланици, който е създаденъ съ специалния законъ за санитарно-ветеринарна служба, а преди него съ закона за надзора върху съестнитѣ продукти отъ животински произходъ, чл. чл. 7 и 8, се наложила такси върху заклания добитѣкъ въ общината, които такси се отдѣлятъ въ тоя специаленъ фондъ за постройка специално на кланици и на хали, кждето да стана продажбата на тия съестни продукти. Тия такси, г-да, сѣ значителни. Въ Софийската община, ако не ме лъже паметта, сѣ около 2-70 л. на килограмъ месо. Вие знаете колко много се поскъпява тоя продуктъ съ тѣзи такси. Докато ние насърчаваме разнитѣ индустрии, като ги освобождаваме отъ данѣци, мита и т. н., ние слагаме тоя така незабелязанъ данѣкъ върху продуктитѣ отъ животински произходъ, единъ много голѣмъ данѣкъ, който, макаръ че се плаща отъ касаци, по-срѣдници и т. н., въ края на краищата пада пакъ върху производителя — неговитѣ произведения се обезценяватъ. Поради обстоятелството, че ние изгубихме въобще външнитѣ пазари за нашия добитѣкъ, за нашето месо, за нашето сирене, кашкавалъ и т. н., вие виждате каква стойностъ тѣ иматъ вече на пазара у насъ — просто на сиѣшни цени се продава добитѣкътъ. Така, напр., чифтъ овце се продаватъ по 150 л.; единъ волъ можете да купите за 1.000—1.500 л. Миналия петѣкъ бѣхъ въ Орхание, кждето на публиченъ търгъ се продаваха 1 говежди и 1 биволски бици, добре развити, цѣль денъ имъ търсиха купувачи за 1.200 л. и не намѣриха. Това показва колко е спаднала стойността на животинскитѣ произведения у насъ.

Наблюдавайки износната ни търговия, ще забележимъ едно характерно явление — че износътъ на живъ добитѣкъ и на живи птици постепенно намалява за смѣтка на износа имъ въ заклано състояние. Пазаритѣ на живъ добитѣкъ въ Гърция сѣ почти копрометирани, първо, отъ митата и, второ, отъ голѣмия рискъ за смъртността на животнитѣ. Натоварени отъ Варна или Бургасъ на паракходъ, влачени десетина дена до Пирей, половината ще измратъ отъ тия неподходящи за тѣхъ условия, а много отъ останалитѣ, сложени въ предварителни обори въ Пирей, за да ги изследватъ дали не носятъ нѣкаква заразна бо-

лестъ — понѣкога ги турятъ въ съприкосновение съ болни животни, които идватъ отъ друго мѣсто, и тѣ се заразяватъ — сѣщо ще измратъ и по този начинъ търговецътъ носи грамаденъ рискъ.

Износътъ на кокошки сѣщо така намалява — азъ бихъ могълъ да ви изнеса статистически данни — и за смѣтка на него се увеличава износътъ на заклани птици. Пазари за месо въобще на Западъ има. Пазаритѣ на месо въ Италия, Франция и Германия стоятъ открити, лесно бихме могли да ги завоюваме, ако имаме възможностъ да изнасяме. Обаче тая възможностъ ни липсва. У насъ нѣмаме, първо, хладилници, кждето да запазваме месото, нѣмаме и сждове съ хладилници, съ които да го пренасяме. А постройката на модерни кланици и модерни хали предполага обикновено създаването на тия инсталации, които ще запазятъ тоя продуктъ. Това ще бѣде едно отъ условията за утрешното разширение на търговията съ добитѣкъ. Ето защо мене ми се струва, че е наложително да остане и този фондъ между задължителнитѣ, като веднага правя една уговорка, че пѣкъ не бива да го правимъ задължителенъ абсолютно за всички общини, и тамъ, кждето той се явява безсмисленъ, напр., и за малкитѣ общини, въ които презъ годината се колятъ 50—100 глави добитѣкъ за мѣстна консомация. Въ такъвъ случай този фондъ въ продължение на 50 години едва ли бѣ могълъ да свърши нѣкаква работа, и то-варенето на населението съ този данѣкъ смѣтамъ, че се явява излишно. Въ закона за надзора върху съестнитѣ продукти отъ животински произходъ е турена известна норма — за села до 3.000 жители. Но мене ми се струва, че би трѣбвало да се увеличи тази норма, да се тури до 5.000 жители или, ако щете, да се има предъ видъ количеството на заклания добитѣкъ — да приемемъ единъ такъвъ критерий. Но въ всѣки случай, за голѣмитѣ центрове, за кръстовищнитѣ гари, за пунктотѣтъ, кждето ставатъ голѣми пазари, непременно трѣбва да остане задължителенъ тоя фондъ, защото той ще даде възможностъ утре тамъ да има хладилници и да се подготвятъ за утрешния денъ, когато ще изнасяме.

По останалитѣ текстове отъ законопроекта ще направя само нѣколко кратки бележки, защото повечето отъ тѣхъ се направиха, а да се повтаря, само ще отнеме много време.

Съ чл. 7 на законопроекта се туря редъ за внасянето на фондовитѣ процентни удържки и се освобождаватъ отчетницитѣ отъ отговорностъ, ако общинскитѣ бюджети не имъ позволяватъ да внесатъ напълно тия вноски. Защото, споредъ разпоредбитѣ на чл. 35 отъ закона за бюджета на държавата за текущата финансова година, тѣ бѣха длъжни да ги внесатъ, и ако не ги внесатъ своевременно, безъ да се държи смѣтка има ли постѣпления въ каситѣ имъ, бѣха начитани. Много справедливо сега се поставятъ въ известенъ редъ и зависимостъ тѣзи вноски. Отчетницитѣ сѣщевременно се освобождаватъ отъ отговорностъ, когато не сѣ имали постѣпления и наличностъ въ своитѣ каси. Но оставатъ начетитѣ, които сѣ направени до днесъ. Справедливо би било да се нареди, щото и начетитѣ, които сѣ направени досега въ общинитѣ, дето не е имало възможностъ да се внесатъ, кждето стоятъ неизплатени заплатитѣ...

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Наредбата има и обратна сила. — Обхваща времето отъ 1 априлъ, когато е влѣзълъ въ сила законътъ за бюджета за текущата финансова година. Обхваща всички случаи не само засега и за въ бъдеще, но и за миналото.

Ц. Стоянчевъ (з): Той ще обхване текущата финансова година, но въ сѣщото положение сме били и въ 1931/1932 финансова година, миналата бюджетна година, и би трѣбвало да помислимъ и за тогава.

Безспорно е, че съ данѣчнитѣ бонове, съ които се изплащаха общинскитѣ врѣхнини, се затрудни и безъ това затрудненото финансово положение на общинитѣ. Наредбата сега за осребряването на тѣзи бонове е добре дошла и е твърде навременна. По този начинъ ние ще освободимъ лека-полека общинитѣ отъ тѣзи бонове, среѣшу които тѣ ще иматъ пари, за да могатъ да посрѣщатъ своитѣ нужди.

Съ другитѣ постановления на законопроекта се нареждатъ известни облекчения по сключени досега заеми, отсрочки на задълженията и т. н., които намиратъ и не могатъ да не намѣрятъ одобриенето на всички ни.

Но азъ искамъ да направя нѣколко бележки по чл. 18, кждето се третира въпросътъ за сгруппирането на общинитѣ.

Следъ голѣмата война у насъ се забелязваше едно особено явление — раздробление на общинитѣ. До из-

вестна степен и администрацията бѣше виновна въ това отношение, затова, че твърде охотно даваше своето съгласие за раздѣляне на общинитѣ. Това раздѣляне на общинитѣ се стимулираше отъ обстоятелството, че много общинари, бидейки далечъ отъ центъра, се затрудняваха при отиването си до общинското управление, за да извършатъ нѣкои свои работи и за да получатъ услуга отъ общината въобще, отъ една страна, и отъ друга — отъ това, че благодарение на тоя привиденъ просперитетъ, който настѣпи следъ войната, смѣташе се, че всички тѣзи малки общини ще могатъ да осигурятъ своето съществуване съ достатъчно приходи. Знаете, че тогава се чувствуваше известна охолоностъ въ населението — причинитѣ за която вамъ добре сѣ известни — постѣпленията въ общинската каса вървѣха правилно, общинитѣ, макаръ и малки, чувствуваша, че ще могатъ да свържатъ двата края, и заради това охотно търсѣха възможностъ да се раздѣлятъ. Откакто се затегна финансовото положение у насъ, всички почнаха да викатъ за едно групиране, започна да се търси обратниятъ процесъ: да се групиратъ общинитѣ, за да могатъ да продължатъ своето съществуване. Въ законопроекта, който бѣше представенъ въ миналата Камара, бѣше поставена като норма, за да съставлява единъ населенъ пунктъ отдѣлна община, да има хиляда души население и бюджетъ най-малко 500 хиляди лева. Кой отъ двата критерия трѣбва да се приеме: дали числото на жителитѣ, дали числото на къщитѣ, както е тукъ, или пъкъ приходитѣ, бюджетътъ, това ще има да се избира тепърва. Струва ми се, че нито числото на жителитѣ, нито числото на къщитѣ би могло да служи за единъ обективенъ, сигуренъ белегъ, че далено селище може да съществува като отдѣлна община. Най-сигурно би било, ако бихме могли да твримъ за критерий приходитѣ, които могатъ да се получатъ въ една община.

С. Ризовъ (з): Къето е най-невъзможно.

Ц. Стоячевъ (з): Но веднага се явяватъ мъжнотии по въпроса кой критерий да се възприеме: числото на жителитѣ ли, числото на къщитѣ ли или бюджетътъ, който евентуално би могълъ да се упражни? Защото често пѣти единъ селище отъ 250 къщи, напр., въ Трънско или въ Босилеградско, кѣдето беднотията е прочута, мъжно би могло да издържа едно общинско управление, когато има села, макаръ и отъ 100 къщи, които иматъ общини гори и тѣ твърде лесно могатъ да издържатъ своя бюджетъ. Ако твримъ групирането на общинитѣ въ зависимостъ отъ числото на къщитѣ и въ зависимостъ отъ топографическитѣ условия, при които сѣ разположени, често пѣти ще срещнемъ непреодолими трудности. Като се има предъ видъ предпоследната алинея на сѣщия членъ, че общинитѣ, между крайнитѣ дворища на които разстоянието не е по-големо отъ 1 км., се сливатъ задължително, ще видите колко трудности ще има да срещнемъ Цѣло се е съ тази разпоредба, щото общинитѣ, крайнитѣ дворища на които не отстоятъ на разстояние повече отъ 1 км., да съставляватъ една община, защото не представлява никаква трудностъ за населението отъ тия нѣколко села да се ползватъ отъ услугитѣ на общината. Има гласове това разстояние да се увеличи на 3 км. Добре. Но азъ бихъ ви навелъ единъ примѣръ, който ще ви покаже, че малко мъжно ще може да се приложи тази наредба, особено за балканскитѣ села. Вземете, да речемъ, селата Луково и Реброво, които образуватъ една община. Къщитѣ на тѣзи села сѣ прѣснати и нѣма 1 км. разстояние между Куриловската община и Реброво, между Реброво и Своге, между Занозе и Дръмша, между Дръмша и Бучино и прехвърлите Поноръ отгатицъ Бръзъе. По този начинъ вие ще трѣбва да турите, ако приемемъ тази норма, цѣлия балканъ тамъ въ една община, защото, кѣдето му е имотецътъ, тамъ си е направилъ човѣкътъ и къщата, тамъ и живѣе. И като мѣримъ отъ крайнитѣ дворища разстоянието 1 км., винаги ще намѣримъ, че крайнитѣ дворища отстоятъ на по-малко отъ 1 км. и чисто и просто сѣ се избѣркали. Вие ще видите, напр., че на гара Реброво има батулиски къщи, а къщи на селото Луково да има задъ Батулия. Въобще, споредъ землицата и споредъ имотитѣ, хората сѣ се прѣснали, и ако турите този критерий, мъжно би могло да се отиде до край и да се приложи. Обаче началото за сгрупирането на общинитѣ не бива да се изоставя. То трѣбва да се обсъди, поне въ комисията, по-срѣло и да се намѣри известна мѣрка, по която да могатъ да се сгрупира общинитѣ.

Повече по текстоветѣ на този законопроектъ азъ нѣма да се спирамъ. Ще подчертая само, че съ този законо-

проектъ правителството бърза да задоволи една насрещна нужда на общинитѣ. Съ своето законодателство до днесъ Народниятъ блокъ и неговото правителство доказаха, че смѣятъ да отидатъ насреща на народнитѣ нужди. Трѣбва да пожелаемъ само повече дейтелностъ въ това направление и повече куражъ. Нека се знае, че народното представителство е готово да подкрепи правителството въ всичкитѣ му мѣропрития, които биха допринесли нѣщо за облекчаването, както на общинитѣ, така и на българското население и за подпомагане на неговия поминѣкъ. Заздравяването на общинитѣ и икономическото заздравяване на нашето население ще заздравятъ и държавата ни въ финансово и стопанско отношение. Отъ това, разбира се, просперитетътъ ще бѣде общъ, за да можемъ да се надѣваме, че утрешниятъ день ще бѣде по-добъръ за цѣлия народъ. (Ръкоплѣскания отъ мнозинството)

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Антонъ Кантарджиевъ.

Обаждаатъ се: Нѣма го.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Аврамъ Аврамовъ.

А. Аврамовъ (з): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Внася се законопроектъ за облекчение на общинитѣ изобщо въ цѣлата страна, върху който мнозина оратори се спрѣха и говориха и върху който и азъ има да направя нѣколко бележки.

Безъ да иска човѣкъ да докачи нѣкого, неволно се пренася да направи единъ паралелъ изобщо на самоуправлението на общинитѣ и, като дойда до фаталната дата 9 юний, запитвамъ се — и всички се запитватъ — защо е такова положението на общинитѣ и на държавата, защо народътъ е изпадналъ до това дередже?

Азъ чухъ хубави думи отъ г. г. сговориститѣ тукъ, да плачатъ и тѣ съ крокодилски сълзи заради окаяното положение на селскитѣ и градскитѣ общини въ България. Но иначе, погледнато сериозно на въпроса, вие ще намѣрите, че, както за положението на държавата, което е безизходно, причината е само Сговорътъ, тѣй и за общинското бедствие пакъ причината е Сговорътъ — ония, които днесъ излъзоха тукъ да даватъ напѣтствие на Народния блокъ, какви мѣропрития, какви законопроекти и какво самоуправление трѣбва да се даде на общинитѣ.

Г. г. народни представители! Вие знаете, че до 1923 г. най-напредъ заплатитѣ на общинскитѣ кметове, на секретаръ-бирничитѣ, изобщо на общинскитѣ служащи бѣха такива, които не даваха възможностъ на всѣки единъ да пожелае да става кметъ, затуй защото нѣмаше смѣтка, а търсѣше да си намѣри по-добра работа въ частното стопанство. Заплатитѣ на кметоветѣ бѣха отъ 100—120 л., а секретаръ-бирничитѣ отъ 800—1.000—1.200 л. И като по чудо, съ магическа прѣчка, Сговорътъ на 1923 г. трѣбваше съ полиция и войници да смѣни всички общински съвети, да бламира кметоветѣ и да назначи тричленки. Следъ като назначи тричленки, трѣбваше вече да направи друго: да увеличи заплатитѣ на новоназначенитѣ. Нагази се следъ това въ лоното на разсипничеството на народната пара. Вие знаете — не е за никого тайна — че отъ 1919, следъ войната, до 1923 г., бюджетътъ на която щете община да вземете и да прегледате — и на най-бедната община — е сключенъ редовно и има нѣщо артисало, останало. Това, казвамъ, не е тайна за никого.

Г. Кънчевъ се постара да докаже, какво че войнитѣ били причина за днешното положение на общинитѣ, такова, каквото е. Въ душата си той признава, че не е така, както говори. Историята не може да бѣде отречена. Г. Мирски бѣ доблестенъ, като каза, че до 1923 г. общинскитѣ бюджети сѣ вървѣли много порядъчно. Г. Кънчевъ се силва да ни носи вода отъ 99 рѣки, за да може да ни убеди, че лошото положение на общинитѣ било резултатъ на войнитѣ.

Не, азъ отричамъ това. Следъ 9 юний, при смѣната на общинскитѣ съветници съ полиция, стана едно увеличаване на всички бюджети, включая и държавния бюджетъ. Ето ви нещастieto! И заради това азъ отъ тая трибуна често говоря, и докато умра ще говоря, че трѣбва правителството чакъ по-скоро да си направи смѣтка и да дири отговорностъ отъ ония, които сѣ докарали катастрофата на тая страна — на държавата, окръжитѣ и общинитѣ.

Не можемъ да си затваряме очитѣ предъ туй положение, въ което сме изпаднали. Става едно надпреварване на пар-

титѣ, ставатъ избори, става всичко оное, което преживяхме и, въпреки народната воля, увеличаватъ се заплатитѣ. Увеличи се до неимовѣрности заплатата на всѣки единъ общински служител. Защо? Не че той съ своята добра служба задоволява общината, не че нуждитъ му изисквали заплатата му да бѣде увеличена, но затуй, защото Сговорътъ дойде на власт по единъ конспиративенъ начинъ и пакъ, та като не можеше да се опира на народното доверие, трѣбваше да търси измежду населението на България крепители, като ги задоволи съ парата. Това бѣше положението. И за менъ не е никакъ чудно да чуя днесъ г. Цанкова — който сега отсъствува — да говори за народно движение. Я ми кажете туй народно движение колко пари изяде на българския народъ, за да може днесъ да продължава!

К. Караджовъ (з): (Ржкоплѣска)

А. Аврамовъ (з): Стражаритѣ и агентитѣ, кметовѣ и общинскитѣ съветници, всички, които се избираха съ камшикъ въ ржка на онова време, ето ви че сега правятъ едно народно движение! (Ржкоплѣскания отъ мнозинството. Смѣхъ) И то какво народно движение? Народно движение, което може само да убива българския народъ, да избира и да ограбва неговитѣ спестени стотинки. Ето ви едно положение, съ което ние ще трѣбва да се справимъ.

Нѣкой отъ демократитѣ: Ама опасно движение бѣше!

А. Аврамовъ (з): Опасно бѣше и опасно си остава. (Смѣхъ) Направете единъ паралелъ съ управлението презъ времето на Земледѣлския съюзъ и вие ще видите, че тогавъ се е управлявало само съ лоялност. Никой не може да отрече това. Ако ли вие си закриете очитѣ и кажете, че не е вѣрно, утре, обаче, историята не ще да го дремълчи. Признава се, че при това управление е имало една стопанска политика, една политика на икономия, на заздравяване общини и т. н. И тая политика трѣбваше да се насърчава и да се следва, но тя отъ ученитъ хора не се възприе, защото имъ не отърваше. Иначе не можеха да намѣрятъ поддръжници между това население — трѣбваше да го купятъ съ пари.

К. Кораконъ (д): Г. Аврамовъ! Малко паднаха паритѣ тогава. Не падна ли левтъ?

А. Аврамовъ (з): Азъ бихъ се съгласилъ и днесъ паритѣ да паднатъ, само българскиятъ народъ да бѣде добре, да си изплатятъ задълженията хората. Но нѣма да паднатъ!

Не по-малко допринесоха за бедственото положение на общинитѣ и секретарь-бирницитѣ. Като казвамъ това, не искамъ да обиждамъ никого: има и честни и добросъвестни секретарь-бирници. Но ние четохме въ пресата, както се изнесе, че надъ 600 секретарь-бирници отъ онова време подлежатъ на затворъ. Никакъвъ контролъ не се упражняваше надъ секретарь-бирника. Не се искаше отъ населението да го види кой е и какъвъ е; той биваше назначенъ отъ полицията и волею-неволею той всичко вършеше безъ контролъ. Имаше случаи секретарь-бирникътъ да извърши злоупотреби за 1.000.000 л. и да избѣга, другъ се самоубива, а нѣкой-си отива въ затвора и т. н. Сговорътъ, между многото злини, направи и едно добро за секретарь-бирницитѣ, като имъ даде възможностъ да показватъ въ всѣки единъ общински бюджетъ цифрата му да надминава 500.000 л., защото тогава секретарь-бирникътъ ще вземе не зная колко процента повече заплата. И като тѣй, секретарь-бирницитѣ, понеже не държеха за приходитѣ на общинитѣ и защото въ това отношение бѣха чужди на тоя народъ, навсѣкжде повишаваха бюджетитѣ надъ 500.000 л., за да могатъ да получатъ повишение на своето възнаграждение. Ние, като окръжни съветници, искахме да направимъ — затъ и това стана, следъ като ние настояхме — бюджетитѣ на общинитѣ да се опредѣлятъ въз основа реалнитѣ постѣпления. Г. Мирски каза тукъ, че нѣкои общини, при единъ милионъ лева предвиденъ приходъ по бюджетъ, имали само 400.000 л. постѣпления; а всички вноски по фондовѣтѣ и всички вземания на секретарь-бирницитѣ — разни премии и пр. — се пресмѣтатъ върху единъ милионъ лева. Това положение продължава въ 8-годишното управление на Сговора. То въ много висока степенъ унищожи ресурситѣ на общинитѣ, то не даде нищо задоволително, освенъ разсипия.

Фондовѣтѣ, които се създадоха оттогава насетне, се създадоха съ известни цели. Не отричамъ фондовѣтѣ, но

ще кажа, че известни фондове се създадоха — ще кажа една цинична приказка — „Царвули нѣма, гайда иска“.

Г. Енчевъ (з): Тя не е цинична.

А. Аврамовъ (з): Даже има такива фондове, които не трѣбва да съществуватъ. Азъ и миналата година отъ тая трибуна говорихъ противъ закона за пенситѣ. Днесъ пакъ ще заставамъ на същото становище. Фондътъ за пенситѣ ще се издържа отъ българския селянинъ, изобщо отъ българския гражданинъ, безъ той да получава нищо отъ този фондъ! Това е несъвмѣстимо съ порядъка на днешния строй. Къде на свѣта нѣкой може да плаща, а да не се ползува? Ама нѣкой ще каже, че пенсионниятъ фондъ навремето билъ далъ на общинитѣ нѣкакви заеми! Безспорно, азъ не отричамъ това положение, но вие знаете, че тия заеми се върнаха обратно десетократно. Ние, българската държава, даваме на пенсионния фондъ отъ 1929 г. до днесъ 1 милиардъ и 300 милиона лева. Значи, държавата е изплатила дълговетѣ си къмъ фонда.

К. Кораконъ (д): Но общинитѣ не върнаха заемитѣ.

А. Аврамовъ (з): Държавата ги изплати, а отъ тогава насамъ и общинитѣ плащатъ. Защо ще обременявате българския селянинъ, който нѣма довчера съ какво да се нахрани, да плаща на пенсионния фондъ? 45.000 пенсионери има днесъ въ България — дайте да намѣримъ други ресурси за тѣхнитѣ пенсии! Мисля, че въ законопроекта за облекчение на общинитѣ не би трѣбвало да се предвиждатъ вноски за пенсионния фондъ.

Засегна се въпросътъ за здравния фондъ. Вие знаете, г. г. народни представители, че следъ като Сговорътъ пое властѣта, той създаде тѣй наречения „американски“ законъ за народното здраве.

Г. Каназирски (д. сг): Американски?

А. Аврамовъ (з): Да. Даже той изпрати своитѣ доктори въ Америка, за да видятъ какво става тамъ и да създадатъ тоя законъ. И какво стана?

Г. Енчевъ (з): Значи, американски бръснаръ на българска глава.

А. Аврамовъ (з): Всичко онова, съ което държавата можеше да подпомогне, остана въ тежестъ на общинитѣ. Лѣкуването на бедно-болнитѣ по селата остана въ тежестъ на общинитѣ и като-че-ли съ единъ замахъ се пресѣкоха болеститѣ въ селата. Ние виждаме, че два, три или десетъ дни стои болниятъ въ село, безъ да му се даде нужната медицинска помощъ, защото общината трѣбва да плаща, а тя нѣма срѣдства.

Г. Енчевъ (з): Този въпросъ се уреди вече. Авраме! Нѣма да плаща общината вече за бедно-болнитѣ.

А. Аврамовъ (з): Азъ констатирамъ само факта.

Г. Каназирски (д. сг): Американскитѣ работи тѣй ставатъ!

Г. Енчевъ (з): Сговорътъ създаде този законъ, но ние го промѣнихме.

А. Аврамовъ (з): А последствията отъ тоя законъ, г. Каназирски, знаете ли какви сѣ?

Г. Каназирски (д. сг): Какъ да не знамъ? Азъ съмъ теглилъ отъ него.

А. Аврамовъ (з): Днесъ селата сѣ пълни съ туберкулозно-болни.

Г. Каназирски (д. сг): Въ една година това не е станало.

А. Буковъ (з): Въ осемъ години.

Г. Каназирски (д. сг): Законътъ е отъ 1927 г.

А. Аврамовъ (з): Българскиятъ народъ плаща за здравенъ фондъ, той си плаща всички данъци, а когато дойде да се ползува отъ този фондъ, отказва му се, и той мре, защото нѣма кой да му помогне.

К. Кораковъ (д): Американски работи.

А. Аврамовъ (з): Питамъ азъ: къде има държава, къде има народъ, който да плаща своя данък и да не се ползува?

А. Буковъ (з): Полицията разбираше отъ тѣзи санитарни мѣрки и тя замѣстваше лѣкаря, преслущваше много добре!

А. Аврамовъ (з): И днесъ пакъ, съ малкото изключение, което се направи — държавата да лѣкува бедно-болнитѣ — вие имате едно положение, което е сѣщото, защото, ако дойдемъ да погледнемъ, въ една околия има двама или трима медицински лѣкари, а околната се състои отъ 50—60 населени пункта и имате единъ ветеринаренъ лѣкарь. Както е въ едното направление, така е и въ другото направление. Абсолютно селянинътъ не се ползува съ никаква ветеринарна медицина, селянинътъ не се ползува съ никаква медицина.

Г. Енчевъ (з): Добитъкътъ се ползува отъ ветеринарната медицина.

А. Аврамовъ (з): И селянинътъ ще трѣбва да се ползува отъ ветеринарната медицина, затуй защото колегата Енчевъ не познава какво е село.

Г. Енчевъ (з): И азъ съмъ отъ село, не съмъ отъ нѣкой американски градъ.

А. Аврамовъ (з): Отъ село си, но много си билъ въ града и си забравилъ селото.

Г. Енчевъ (з): Нѣма нужда селянинътъ да се ползува отъ ветеринарната медицина, а добитъкътъ. Грѣшишъ.

А. Аврамовъ (з): Селянинътъ трѣбва да се ползува отъ ветеринарната медицина.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Поправи се.

А. Аврамовъ (з): Азъ казвамъ, че селянинътъ трѣбва да се ползува отъ ветеринарната медицина. Нищо, грѣшка е. Само живиятъ човѣкъ грѣши, мъртвиятъ не грѣши. Ако погледнете и на тоя въпросъ, ще видите, че се взема отъ тамъ, където нѣма, и се взема толкова колкото не може да се даде. Азъ съмъ говорилъ съ секретаръ-бирници и тѣ казватъ, че отъ всичкитѣ приходи, които иматъ общинитѣ, 62% се плащатъ за фондове, а 38% оставатъ за нуждитѣ на населението и за благоустройството изобщо на цѣлата община.

Е, питамъ азъ, при туй положение на нѣщата, какъ може по-нататъкъ да се мисли за добре уредени общини, за добре благоустроени общини и т. н.? Не може.

К. Кораковъ (д): Сговористска работа!

А. Аврамовъ (з): Сговористска работа, но мене не ме е срамъ да кажа, че и ние година и половина изъ сѣщия пѣтъ вървимъ, та не зная докъде ще стигнемъ.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Тукъ малко сбърка.

А. Аврамовъ (з): Не съмъ сбъркалъ.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Сбърка, сбърка!

А. Аврамовъ (з): Фондове културни мѣроприятия — мера, паша и т. н. — 15% и 5% добавка и т. н. Тѣ се взематъ и се изпращатъ въ Министерството на земледелието и тамъ чиновникитѣ си ги подѣлятъ.

Нѣкой отъ мнозинството: А надничаритѣ?

А. Аврамовъ (з): Може и надничаритѣ, не зная. Тѣзи фондове трѣбва да се премахнатъ. И фондътъ за горскитѣ марки ще трѣбва да се премахне. Да не се печататъ горски марки, а да се даватъ квитанции, защото ако направите една смѣтка — опитътъ го доказва — ще видите, че това е невъзможно. Ако секретаръ-бирникътъ отиде 4—5 пѣти да получава тѣзи горски марки, той за тия 4—5 пѣти ще трѣбва да направи маса разходи, и никаква печалба, никакво подобрене общината нѣма да получи. Нека се издаватъ квитанции, както обикновено се издаватъ квитанции за получаванитѣ отъ общината суми. Така ще трѣбва да стане, за да се премахне това разтакане на секретаръ-бирника.

Азъ държа на фонда „Епизоотии“. Г. Стоянчевъ каза доста; азъ нѣма да говоря повече. Но азъ държа за него само затуй, защото отъ днесъ нататъкъ — и лани казахъ, и днесъ говоря — ако ние не намѣримъ пазари на нашитѣ произведения отъ животински произходъ, ние сме загубена страна. Ние ще трѣбва да търсимъ пазари. А пазаритѣ ще ги намѣримъ само когато направимъ хладилници. Съ този фондъ „Епизоотии“ ние ще можемъ да направимъ нѣколко хладилници въ България, за да може въ замръзнало състояние да изнасяме нашитѣ мѣстни произведения. Иначе, премахнемъ ли този фондъ, това нѣма да стане. Изглежда, че и правителството нѣма желанието да създава такива фондове, нито да създава такива хладилници, за да можемъ ние да стѣпимъ на краката си. На мнозина може да се вижда чудно и смѣшно, но онзи, който го изпитва на гърба си, той знае.

Б. Ангеловъ (д): Прощавайте, г. Аврамовъ. Колкото суми има събрани по фонда „Епизоотии“ въ миналия бюджетъ, надѣвамъ се и сумитѣ въ сегашния бюджетъ, ще се дадатъ за тая целъ. Ходилъ съмъ въ министерството, ладоха ми обещание, че щомъ има суми, ще дадатъ.

А. Аврамовъ (з): Нѣма, освенъ да се радваме на добре взетата инициатива, но нищо нѣма да се направи. Година и половина и азъ ходя като Васъ на сѣщото мѣсто и все на едно мѣсто се тъпче.

Б. Ангеловъ (д): 6 милиона лева има събрани и всички сж раздадени.

А. Аврамовъ (з): Нѣма го г. министърътъ на желѣзницитѣ сега тукъ да ви каже, че сме се самозабравили. Азъ съмъ говорилъ съ него, отишли сме дотамъ, че навлото на животнитѣ изъ цѣла България по българскитѣ държавни желѣзници е такова, каквото бѣше, когато килограмъ живо тегло се продаваше 35 л.

Б. Ангеловъ (д): Съ 65 км. въ часъ се движатъ българскитѣ държавни желѣзници.

А. Аврамовъ (з): Азъ говоря за навлото. За колко дена ще дойде една стока, не е толкова важно; по-важно е за колко пѣри ще дойде тукъ. Може единъ вагонъ стока да дойде за 24 часа, но не да дойде съ 5—6 хиляди лева навло, а съ 1.500—2.000 л. Ами че днесъ въ селата свинското месо живо тегло се продава по 10 л. килограмъ. Тукъ се продава 14 л. Идете въ халитѣ да видите колко се продава. Това е все въ тежестъ на консоматора и производителя.

П. Панайотовъ (нац. л): 8 л. живо тегло.

А. Аврамовъ (з): Нѣкъде се продава и 8 л. — Ние ще трѣбва, г-да да погледнемъ нататъкъ. Не можемъ все по този пѣтъ да вървимъ. Дайте да създадемъ условия за селото. Г. министърътъ на вътрешнитѣ работи цели съ този законопроектъ да облекчи до известна степенъ общинитѣ, не отричамъ това, но следъ това отъ къде ще вземемъ приходи? Кѣй източникъ за събиране на срѣдства показватъ въ законопроекта? Нѣкъде виждамъ въ законопроекта, че се дава възможностъ по екзекутивенъ начинъ, безъ разноси, сѣдѣтъ да издаде изпълнителенъ листъ и сѣдебниятъ приставъ да вземе паритѣ безъ всѣкакви разходи. Но какво ще вземе? Вѣрно е, че тукъ се вижда нѣщо, но не се вижда коренно да се прави. Въ сговористко време — азъ критикувамъ и насъ, не само Сговора — надъ общинскитѣ съвети имаше диктатура. Общинскитѣ съвети се избираха съ диктатура и каквото заповѣдаше голѣмецътъ, тѣй се правѣше. Днесъ имаме обратното, но пакъ нѣмаме здрави общински съвети.

Б. Ангеловъ (д): Защо?

А. Аврамовъ (з): Защото си правимъ партии. Открито заявявамъ това и никой не може да ме опрѣвергае. Въ нашата околия отъ 25 общини, съставни, здрави общини, нѣма 5 такива, които да сж запазили първоначално избранитѣ си съветници.

К. Кораковъ (д): Даватъ си оставкитѣ.

А. Аврамовъ (з): Но вие знаете много добре какъ си даватъ оставкитѣ. И днесъ ние нѣмаме stabilitetъ въ общинитѣ. Азъ бихъ пожелалъ, нека г. министърътъ и народното представителство да направятъ нѣщо за общинитѣ. Дайте да измѣнимъ системата на управление и то-

гава ще чакаме да се създаде благоденствие въ общината. Не измънимъ ли системата на управление, ние ще тъпчемъ все на едно мѣсто.

П. Панайотовъ (нац. л.): Кажете рецептата.

А. Аврамовъ (з): Ще я кажа. Казахъ онзи день: за да имате доходи, дайте да въведемъ прогресивно-подоходния налогъ. И тогава, г. министре, ще си платятъ ония 3 хиляди души, които не сж платили, и ще оставимъ на селскитѣ общини известни доходи, които държавата ги прибира, за да могатъ тѣ да се стабилизиратъ. Много право забеляза единъ отъ ораторитѣ, че октроата въ 1919 г. въ София е била 35 л. на глава, а въ селскитѣ общини само 50 стотинки. А казвате, че Земледѣлскиятъ съюзъ правѣлъ дѣлежъ между града и селото. Не е вѣрно. Никога не сме правили такъвъ дѣлежъ и нѣмаме желание да го правимъ. Азъ ви казвамъ: дайте да стабилизираме селскитѣ общини. Не създадемъ ли реаленъ законъ, не измънимъ ли всецѣло системата на управление, не създадемъ ли стабилитетъ на общината, на общинското самоуправление, не можемъ да създадемъ ресурси. Какво положение имаме днесъ, вие го знаете. Бюджетитѣ днесъ се написватъ, приематъ се отъ общинския съветъ, изпращатъ се на окръжния управителъ, окръжниятъ управителъ по своemu дръпне червеното мастило и се свършва историята. Обжалватъ го единъ пътъ, обжалватъ го втори пътъ, обжалватъ го трети пътъ, но положението си остава сжщото. Не те пита той имашъ ли да платишъ, той си прави своитѣ смѣтки. Козата днесъ струва 90 л., а той ти туря 110 л. за паша! Такова е положението дасъ.

Ж. Йордановъ (з): Г. Аврамовъ! Какво ще кажете по въпроса, че окръжниятъ управителъ налага на всички общини въ Шуменския окръгъ да плащатъ за кланицата въ Джумая?

А. Аврамовъ (з): Ако окръжниятъ управителъ е възприелъ тази идея, нѣма какво, освенъ да го похваля.

Ж. Йордановъ (з): Щомъ искате автономия, защо налагате такъвъ налогъ?

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Отстъпва отъ автономията!

Ж. Йордановъ (з): Щомъ е за Джумая, нѣма нужда отъ автономия!

А. Аврамовъ (з): Нека се иска отъ всѣка община да отдѣля отъ своитѣ бюджети съответни суми, споредъ податнитѣ си сили. Но когато окръжниятъ управителъ налага на далена община 2 хиляди или 5 хиляди лева да внесе за фондъ „кланица“, целта нѣма да се постигне, защото нѣма постъпления. Ако се остави самата община да разреши въпроса, тогава ще имаме резултати, иначе автономията на общината е погазена всецѣло.

Азъ бихъ желалъ да се измѣни системата на самоуправлението на общинитѣ, като се даде пълна свобода на населението, то само да реди своитѣ работи въ общината; като престанемъ всички ние да се мѣсимъ въ общинскитѣ работи; като престанемъ да си правимъ партии. Защото вие знаете съ какво обещание ние дойдохме на властъ на 21 юний. Не искамъ по-нататкъ да ви разправямъ, защото е ясно на всѣкого отъ васъ.

Като правя тия бележки по законопроекта, азъ казвамъ, че не искамъ пенсионниятъ фондъ да съществува въ тоя законопроектъ.

К. Кораковъ (д): Пенситѣ какво ще ги правимъ?

А. Аврамовъ (з): Пенсионеритѣ ще отидатъ да търсятъ пенситѣ си отъ тамъ, където сж дали — отъ тамъ да си ги взематъ. (Веселостъ)

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Отъ Сговора.

А. Аврамовъ (з): Вѣрно, отъ Сговора трѣбва да ги търсятъ. Понеже вие не търсите смѣтка отъ Сговора, ще почнемъ да търсимъ смѣтка отъ Васъ.

К. Кораковъ (д): Ще дадемъ амнистия.

А. Аврамовъ (з): Амнистия ще дадете! Азъ казвамъ, че ще гласувамъ законопроекта, ако нѣма въ него пенсионния фондъ, иначе нѣма да го гласувамъ.

Вижда ми се, че 250 къщи, както се искатъ за съставна община, сж малко. Искамъ да станатъ 500.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Това ще го кажете въ комисията.

А. Циганчевъ (з): Ще те биятъ селянитѣ.

А. Аврамовъ (з): Нѣма да ме биятъ селянитѣ.

А. Циганчевъ (з): Селянитѣ нѣма да те биятъ, но бирничитѣ ще те биятъ.

А. Аврамовъ (з): Нѣма да ме биятъ мене, а ще биятъ онзи, който иска да прави политика съ малкитѣ общини. Насъ не ни е страхъ, ние навсѣкжде сме добре. И 2.000 къщи да е общината, пакъ знаемъ, какво ще стане. Нѣма значение за насъ, отъ колко къщи ще е общината.

Приходи не се предвиждатъ. Г. министърътъ ще помисли отъ къде ще изкара приходитѣ.

Съ тия бележки ще привърша, като ще искамъ непременно пенсионниятъ фондъ да не съществува въ законопроекта.

А. Буковъ (з): Сговорътъ ще го плаща!

А. Аврамовъ (з): Ще се мъча да дойда и въ комисията, да си кажа и тамъ думата по законопроекта, защото имамъ още много бележки, но нѣма да ги помена, затуй защото други оратори говориха.

Съ тия нѣколко думи приключвамъ, като се надѣвамъ, че г. министърътъ ще има предъ видъ всичко казано отъ менъ и отъ ораторитѣ, и ще си вземе бележка за всичко възможно. (Ржкоплѣскания отъ земледѣлцитѣ)

Г. Енчевъ (з): Г. председателю, искамъ да направя едно предложение.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Георги Енчевъ.

Г. Енчевъ (з): Г. г. народни представители! Изказаха се повече отъ 10 души оратори по този законопроектъ. Ето защо азъ ще моля, съгласно правилника, да се съгласите да се гласува прекращение на дебатитѣ.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които отъ г. г. народнитѣ представители сж съгласни съ предложението на народния представителъ г. Георги Енчевъ, пожеже сж се изказали 10 души оратори, да се прекратятъ дебатитѣ, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Ще се изкажатъ парламентарнитѣ групи, които не сж се изказали.

Има думата г. министърътъ на вътрешнитѣ работи.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Г. г. народни представители! Ще моля да се вдигне заседанието. За утрешното заседание предлагамъ следния дневенъ редъ:

1. Първо четене законопроекта за облекчаване на общинитѣ. (Продължение разискванията).

Второ четене законопроектитѣ:

2. За измѣнение и допълнение на закона за данъка върху приходитѣ.

3. За измѣнение и допълнение на закона за събиране на прѣжитѣ данъци.

Първо четене законопроектитѣ:

4. За измѣнение на закона за опрощаване заемитѣ, отпущнати отъ Б. з. банка, подъ гаранция на държавата, на военно-инвалидитѣ, изгубили 100% работоспособностъ.

5. За ограничаване на престѣпленията противъ личната и обществената безопасностъ.

6. За отпускане безвъзмездно от Главната дирекция на б. д. ж. старото приемно здание гара Хасково (от тѣсноплѣтната линия) на благотворителния комитетъ „Утеха“ при Хасковската окръжна постоянна комисия.

7. Разглеждане заявлението на народния представител Христо Трайковъ Христовъ да му се отпустнатъ дневни пари за времето, презъ което е билъ задържанъ въ затвора.

Одобрение предложението:

8. За одобрение постановленията на Министерския съветъ относно Дирекцията за закупуване и износъ на зърнени храни, взети презъ 1932 г.

9. За одобрение на подписания въ София на 24 юний 1932 г. между България и Германия договоръ за търговия и мореплаване.

10. За приемане на служба унгарскитѣ подданици Яношъ Хелкертъ, Йозефъ Шпирекъ и Сабо Имре и германския подданикъ Карлъ Матей.

Доклади:

11. На комисията по провѣрка на изборитѣ (старозагорски, новозагорски и горноорѣховски).

12. На прошектарната домисия.

13. Първо четене предложението за измѣнение нѣкои членове отъ правилника за вътрешния редъ на Народното събрание.

Второ четене законопроектитѣ:

14. За етажната собственостъ.

15. За кариеритѣ.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ този дневенъ редъ за утрешното заседание, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Вдигамъ заседанието.

(Вдигнато въ 19 ч. и 55 м.)

Председателъ: А. МАЛИНОВЪ

Подпредседателъ: Н. ЗАХАРИЕВЪ

Секретаръ: Д. ТОТЕВЪ

Началникъ на Стенографското отдѣление: Д. АНТОНОВЪ